

GA-233a

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

ВЕЛИКДЕНСКИЯТ ПРАЗНИК

КАТО ЧАСТ

ОТ

МИСТЕРИЙНАТА ИСТОРИЯ

НА ЧОВЕЧЕСТВОТО

**Цикъл от 4 лекции изнесени в Дорнах
от 19. 4. до 22. 4. 1924 г.**

**превод от немски:
д-р ДИМИТЪР ДИМЧЕВ**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

СТР.

1.ПЪРВА ЛЕКЦИЯ, 19.04.1924.....	3
Въникването на Великденския празник от мистерииния принцип. Великденският празник има своите езически източници не в пролетните, а в есенните празници. Мистериите на Адонис. Продължението на древната мистерийна идея в правилно разбраната Великденска идея. Антропософският светоглед като единствения начин да бъде отново пробуден заспалия инстинкт на човека за истинското Възкресение. Мистерията на Голгота и новото посвещение. За отношенията между Христос и Исус. Новото посвещение като единствения надежден принцип на съвременната цивилизация.	
2.ВТОРА ЛЕКЦИЯ, 20.04.1924.....	14
Лунните и Слънчеви сили в изграждането на човека. Природна необходимост и зависимост от Лунните бащини сили и техните стопяващи импулси. За съхранените след смъртта Сатурнови сили. Степени на древното Великденско посвещение. Възкресението на духовно-душевния човек от физическото тяло в сферите на духовния Космос.	
3.ТРЕТА ЛЕКЦИЯ, 21.04.1924.....	29
Разглеждане на духовните връзки в звездното небе. Тайната на Луната. Планетарни зависимости и техните въздействия върху етерното тяло на човека в условията на Лунната светлина. Човекът като носител на Слънчевата светлина. Лунно посвещение: Слизащата отгоре Мистерия на пролетта. Слънчево посвещение: Следсмъртно извисяване в духовния свят на есенните Мистерии. Празничният годишен кръговрат.	
4.ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ, 22.04.1924.....	40
Мистериите като естествената обкръжаваща среда за човешкото същество. Възраждане на древния мистериен принцип и развитието на свободата. Мистериите на Ефес. Звучащото астрално тяло на космическия човек. Изграждане на светлинното етерно тяло. Начало на половата диференциация. Сатурн като начало на инкарнационния процес. Пожарът в Ефес и раждането на Александър Велики. Имагинативното познание като средство за разчитане на звездните тайни. Езотеричната азбука на космическата писменост. Без крайният празник на антропософското познание. Окултните последици от опожаряването на Гьотеанума.	
5.БЕЛЕЖКИ.....	51

Указания относно публикуването на езотеричните лекции от Рудолф Щайнер

За характера на тези частни издания Рудолф Щайнер (1861-1925) казва следното в своята автобиография "Моят жизнен път" (Събр. Съч. №28, гл.35):

"Съдържанието на тези издания бе предвидено да се изнесе под формата на устни, непредназначени за издаване съобщения...

Никъде и в ни най-малка степен не е споменато нещо, което да не представлява чист резултат от изграждащата се Антропософия... Читателят може напълно да ги приеме за това, което Антропософията има да каже. Ето защо... първоначално тръгнахме от условието, те да бъдат разпространявани само всред членовете на Антропософското Общество. Нека обаче се има предвид, че в тези непрегледани от мен ръкописи, има и непълни неща.

Право за оценка на подобно частно издание обаче се признава само на онзи, който знае какво е условието за такава оценка. А за повечето от тези издания условието се състои поне в антропософското познание за човека и космоса, доколкото същността им е изложена от Антропософията и в познанието на това, което под формата на "антропософска история" се съдържа в съобщенията от духовния свят."

ПЪРВА ЛЕКЦИЯ

Дорнах, 19 април 1924

Голяма част от хората приемат Великденския празник като събитие, свързано от една страна с най-дълбоките чувства и трепети на човешката душа, а от друга с големите и застрашителни тайни на света и Космоса. Човек може да стигне до тази връзка между Великденския празник и космическите тайни дори и само по силата на обстоятелството, че Великденския празник е един т.н. „подвижен“ празник, който ежегодно трябва да се определя според съответната констелация на звездите. Нашата задача през следващите дни ще бъде да обсъдим подробно и точно духовната същност на тези звездни констелации. Ако проследим как столетия наред празничните обичаи и култовите свещенодействия на Великдена трогват и живо засягат милиони и милиони хора, ние неизбежно ще се видим принудени да насочим вниманието си към изключителните духовни стойности, които неусетно са били вложени в този Великденски празник, докато човечеството е напредвало в хода на своята история.

Още в първите столетия на християнството не веднага след неговото основаване, а именно в първите му столетия Великденът стана един от най-важните християнски празници, един християнски празник, свързан с

основната мисъл, с основната идея на християнството, с импулса, който озари народите чрез факта на Възкресението Христово.

Великденският празник е празник на Възкресението. Обаче в същото време Великденският празник сочи към епохи, които са много по-древни от християнството. Той неудържимо ни насочва и води към празниците в сезона на пролетното равноденствие, показващи родството си с християнския Великден поне що се отнася до годишното време; към празниците свързани с новият, пробуждащ се и експлозивно израстващ природен свят.

Така ние заставаме в непосредствена близост до основната тема на предвидените четири великденски лекции: „Великденският празник като част от мистериината история на човечеството“.

Като християнски празник, Великдена е един празник на Възкресението. Съответстващият му езически празник, който се пада в приблизително същото годишно време, както и Великдена, е един вид празник на пролетно обновената земна природа, празник на нейното пролетно пробуждане и възкресение, след като ако мога така да се изразя досега тя е била дълбоко унесена в своя дълъг зимен сън. Обаче тук ние трябва да изтъкнем, че според вътрешния си смисъл християнският Великден изобщо не съвпада с езическите празници на пролетното равноденствие. Като истински християнски празник, практически той е родствен с онези древни празници на езическите епохи, които произлизат от Мистериите и които се празнуват не в пролетните, а в есенните сезони на годината.

И най-забележителното относно датирането на Великденският празник който според своето съдържание очевидно е свързан с определени форми на древните Мистерии най-забележителното е точно това, че именно този Великденски празник ни разкрива какво огромно, какво радикално обръкване и неразбиране са се вмъкнали в интелектуалните понятия на днешното човечество. Защото в хода на първите християнски столетия стана не друго, а това, че Великденският празник беше заменен с един съвсем друг празник, като по този начин той беше изместен от мъдрия здрач на есента в бликащите младенчески сили на пролетта.

Този факт всъщност ни отвежда към едно от най-забележителните явления от историята на човечеството.

Нека само се вгледаме в съдържанието на този Великденски празник. Коя е неговата отличителна черта?

Неговата отличителна черта е, че Съществуващото което стои в самия център на християнското съзнание Христос Исус мина през смъртта, както неумолимо и строго ни напомня Разпетия петък. Христос Исус бе положен в гроба на времето и след изтичането на третия ден, Христос безвъзвратно се свърза с Битието на Земята планета. Този отрязък от време от Разпети

петък до Неделята на Възкресението в епохата на християнството стана неговия най-изтъкнат и основен траурен празник. От тогава Неделята на Възкресението се почита като ден, в който Христовото Същество победи смъртта и строши оковите на гроба. От тогава този ден е символ на Христовата победа. По този начин пред нас застава истинското съдържание на Великденския празник: Смъртта, Спокойствието на гроба, Възкресението на Христос Исус.

Но ето, че сега погледът ни улавя и далечните очертания на древния и съответстващ езически празник. И това ни помага да изживеем с нарастваща вътрешна сила дълбоката и истинската връзка между Великденския празник и принципът на Мистериите. На много места и всред много народи, ние откриваме такива древни езически празници, които в своята външна организация, в структурата на култа, са напълно сходни със структурата на християнския Великден.

Нека вземем древния празник на Адонис. Определени предноазиатски народи го имаха в своя календар далеч преди християнското летоброене. В центъра на този празник стоеше един образ и в него беше представен Адонис, духовният символ на всичко, което блика в човека като сили на младостта, като духовен символ на всичко, което се изявява в човека като дух на красотата.

Разбира се, в известно отношение древните народи смесиха това, което духовното отражение съдържаше, с неговия земен образ. По този начин съответните древни религии до голяма степен приеха характера на един фетишизъм. Защото в образа на слизачия бог на красотата и на младежката сила, символизиращ пред външния свят непобедимата и самоутвърждаваща се зародишна мощ, много хора виждаха това, което човек носеше или би могъл да носи в себе си като вътрешна стойност, като вътрешно достойнство и величие. В съпровода на песнопения и други свещени ритуали, които издаваха най-дълбоката човешка мъка на света, хората спускаха това божествено изображение в морето ако морето се намираще наблизко, или пък в нарочно подготвено изкуствено езеро до мистерийния храм където то обитаваше в продължение на три дни. През тези три дни цялата човешка общност, която изповядваше този култ, се потапяше в неопишуема сериозност и пълна тишина. След третия ден хората изваждаха божественото изображение от водата. Изведнъж предишните мелодии се обръщаха в ликуващи песни, в химни, прославящи завръщането на бога и повторното му сливане с живота.

Тази церемония беше външна и показна, но тя разтърсваше душите на много хора. Всъщност тази церемония в своя външен ритуал и във външното протичане на своя култ, тази церемония постоянно загатваше за това, което се разиграваше в свещените Мистерии с онзи човек, избран и

подготвян от йерофантите, за да стигне до Посвещение. През онези древни епохи всеки от кандидатите за Посвещение трябваше да престои определено време в една съвсем необичайна обстановка. Стените, подът и таванът на залата бяха черни. Цялата зала, в чиято среда се намираше единствено един ковчег или подобна на ковчег клетка, беше мрачна и тъмна. Тези, които стояха до ковчегата и ръководеха Посвещението, се отнасяха към кандидата като към човек, изправен пред неизбежна смърт. Те подемаха траурни песни за смъртта. А на кандидата те даваха да разбере, че сега, след като бъде положен в ковчегата, той ще изживее същото, което изживява всеки човек в първите три дни след своята смърт. И замисълът беше така успешно довеждан до своя край, че кандидатът за Посвещение действително минаваше при това в една значителна яснота на съзнанието през опитностите, които има всеки човек в първите три дни след смъртта.

А на третия ден пред кандидата за Посвещение йерофантите издигаха различен зелен клон, изобразяващ силите и енергиите на новопробудения живот. Предишните траурни мелодии прерастваха в ликуващи песни и химни. Окултният ученик излизаше от своя гроб с преобразено съзнание. Нему беше поверен един нов език, един нов почерк; езикът на духовните Същества, почеркът на духовните Същества. Сега вече той можеше да гледа на света от висините на Духа.

Ако сравним изпитанията на окултния кандидат в затворения мистериен храм с всичко, което се изнасяше навън като култови действия, ще открием че в своята цялостна структура тези култови действия бяха твърде сходни с онова, което кандидатът за Посвещение изживяваше вътре в лоното на Мистериите. Този култ беше чествуван през есента, и всички, които вземаха участие в него, потъваха в приблизително следното настроение: Ето, навън отново е есен. Земята изгубва своите цветя, треви и цялата си зелена украса. Всичко увяхва. Вместо зеленият и чуден взрив на пролетния живот идва опустошителната суша, идва смразяващата снежна зима. Цялата природа умира. Обаче докато всичко наоколо потъва в смъртта, вие трябва да изживеете онази част от човека, която само отчасти е сходна на смъртта. Човекът също умира. И за него рано или късно идва есен. И напълно естествено е за човешкото сърце когато се задава края на живота да се изпълни с дълбока тъга. И когато пред вас застане строгия преход на душата през изпитанията на смъртта с които тя не само изживява нея, смъртта, а постоянно и отново може да я вика в своите спомени тогава с един истински есенен трепет на сърцето, вие ще установите как тъкмо това божествено Същество, което е символ на красотата, младостта и величието на човека, как тъкмо това божествено Същество сега умира, как и то прави неизбежната крачка, на която е подчинен целия природен свят. Но точно

сега, когато природата угасва в своята пустота, когато в природата нахлува неумолимата смърт, вие трябва да си спомните нещо съвсем друго. Сега вие трябва да си припомните, че преди да мине през Портата на смъртта, т.е. докато е тук в своето земно тяло, човекът се докосва само до такива неща и до такива изживявания, които са сродни с преходните, мимолетни и смъртни явления на есента. Обаче след смъртта, щом се оттегли от Земята и проникне в световния етер, там човекът продължава да изживява вече самия себе си, а не света. Тогава той вижда как става все по-голям, докато накрая, негов става сякаш целия Космос. И в този необятен Космос, човекът възприема и изживява себе си в продължение на три дена след своята смърт. И докато тук земното човешко око е приковано в преходното и смъртното, там отвъд в духовния свят след третия ден бавно се пробужда безсмъртната човешка душа. Неуверено и плахо се появява тя там, три дни след смъртта и подема своя нов живот в духовния свят.

Окултният кандидат, т.е. кандидатът за окултно обучение, или кандидатът за Посвещение, изпитваше с цялото си тяло едно стремително вътрешно преобразяване. И най-забележителното впечатление, най-могъщият тласък върху човешкия живот в този решителен миг на древното Посвещение /ние ще по-кажем, че днес този начин е съвсем непригоден/, се изразяваше в това, че се пробуждаха такива душевни сили, които превръщаха ученика на Мистериите в ясновидец. Тези сили даваха на човека непосредствената сигурност: сега аз съм застанал не просто в сетивния свят, сега аз стоя в духовния свят.

И всичко онова, което през далечните древни епохи се даваше на окултните кандидати като поука и наставления в мистериийните храмове, може да се обобщи приблизително със следните думи.

Ръководителите на Мистериите се обръщаха към окултните кандидати и им казваха: Това което става в Мистериите е образ на това, което става в Космоса; процесите които се извършват в Космоса са отражение на процесите, които се извършват в Мистериите. За всеки ученик, допуснат до Мистериите, беше напълно ясно: в чисто земните и материални процеси, които се разиграваха в човека, Мистериите обхващат и отразяват такива процеси и събития, каквито човекът издигайки се след физическата смърт в просторите на астрално-духовния Космос изживява в съвършено други форми на съществуване. Разбира се, имаше и хора а те бяха преобладаващото мнозинство които поради едни или други недостатъци не бяха допускани до Мистериите, като по този начин бяха лишавани от възможността да възприемат духовния свят. Именно за тях беше създаден и култа, т.е. изображението на това, което ставаше в Мистериите.

Съответният мистериен празник в случая празника на Адонис съвпаднаше с есенното повяхване, с есенната пустота, с радикалното есенно

подчертаване на преходността в земните явления и факти, с есенния полъх на умирането и смъртта. Великият есенен празник пораждаше у човека непоколебимата сигурност, или поне ясното предчувствие: смъртта, която всяка есен завладява целия природен свят, същата тази смърт връхлита и върху човека; тя връхлита дори и върху символа на красотата, младостта и величието на човека бога Адонис. Богът Адонис също трябва да умре. И ние виждаме, че сега той се появява не другаде, а в земното съответствие на космическия етер, във водата. Обаче точно както Адонис се измъква и освобождава от водата, така и човешката душа се издига над „водата“ на Космоса, т.е. над космическия етер. Това става приблизително три дни след като човек мине през Портата на смъртта.

С други думи, под формата на съответния есенен празник, древните Мистерии показваха самата тайна на смъртта. От една страна култът съвпаднаше наполовина с умирането, със смъртта на природата, от друга страна обаче той сочеше към диаметралната противоположност, към най-съкровената част на човешкото същество. Нещата бяха така замислени, че човекът да се вгледа в смъртта на природата и да забележи как според външните сетива той умира, но как в същото време той възкръсва в духовния свят. Целият смисъл на този древен и свързан с Мистериите празник беше да разбули тайната на смъртта.

Обаче в хода на човешкото развитие настъпи един забележителен миг. Всичко, което кандидатът за Посвещение изживяваше в Мистериите, а именно смъртта и възкресението на душата, всичко това макар и на друго равнище се извърши от Христос Исус, включително и до процесите в неговото физическо тяло. Защото как изглеждаше Тайната на Голгота пред познавача на Мистериите? Познавачът на Мистериите виждаше как в езическите епохи кандидата за Посвещение беше довеждан чрез смъртта и възкресението на душата до едно по-висше съзнание. Душата умираше за да възкръсне в едно по-висше съзнание. И това, което още трябва да се потвърди тук, е, че умираше не тялото, а душата. Този беше пътя към висшето съзнание.

Всичко, което изпитваше душата на кандидата за Посвещение, се извърши в Христос Исус включително и до процесите в неговото физическо тяло, макар и на едно съвсем друго равнище. Защото Христос не беше обикновен земен човек, а беше вмъкнат като Слънчево Същество в тялото на Исус от Назарет. По тази причина и особено след като Христос Исус мина през мъките на Голгота древния мистериен принцип на Посвещението можеше да се приложи вече не само върху избрани хора, а върху цялото човечество.

Познавачите на Мистериите и преди всичко ръководителите на ритуала за Посвещение бяха хората, които най-добре разбраха значението и

смисъла на Голгота. И какво можеха да си кажат те? Те можеха да си кажат примерно следното: Хилядолетия наред хората бяха приобщавани към тайните на духовния свят чрез смъртта и възкресението на техните души. По време на ритуала за Посвещение, душата беше откъсвана от тялото. Душата навлизаше във Вечността едва след своята смърт. Но сега вече, всичко, което след Кръщението в Йордан, когато Слънчевият Христос проникна в тялото на Исус от Назарет, всичко което някога можеше да бъде изживяно от определени привилегирани избраници, стана достояние на Христос Исус. Това, което хилядолетия наред под една или друга форма беше строго охраняван ритуал на Посвещението, сега стана исторически факт.

А най-съществено беше следното: тъкмо защото Христос, който беше едно Слънчево Същество, завладя тялото на Исус от Назарет, вече стана възможно, щото всичко, което преди изпълваше душата на кандидата за Посвещение, да се осъществява сега в тялото на човека. И то можеше да работи там въпреки цялата преходност, въпреки тленността на това тяло, въпреки че смъртта погълна тялото на Исус от Назарет; да, въпреки всичко, можа да настъпи Възкресението Христово и Христос се издигна много по-високо от душите на кандидатите за Посвещение. От друга страна, тялото на окултния кандидат не можеше да го пренесе в онези дълбини на подсетивния свят, както това постигна Христос Исус.

Ето защо кандидатът за Посвещение далеч не можеше да достигне степените на свръхсетивния Христос. Тайните ритуали на Посвещението все по-непригодни в хода на човешкото развитие бяха изтеглени от западащите мистериини центрове и, така да се каже, обнародвани в Събитието на Голгота.

В първите столетия на християнството малцина имаха съзнанието, че в Исус от Назарет близо три години живя едно космическо Същество, едно Слънчево Същество и че сега Земята беше като оплодена именно чрез силите, които това Същество свали от Слънцето; малцина имаха съзнанието, че в древните епохи чрез методите на Посвещението земните хора можеха да идентифицират това Същество единствено под облика на небесното Слънце. Истинските ръководители на древните Мистерии имаха правото да заявят: Онзи Христос, до когото ние достигнахме чрез извисяването си към Слънцето следвайки методите на Посвещението сега сам е слязъл в едно смъртно тяло, в тялото на Исус от Назарет. Той сам слезе долу на Земята.

Онези хора от епохата на християнството, които подразбраха нещо от Мистерията на Голгота, усетиха, че душите им се заливат от празнично, тържествено настроение; нещо повече бих могъл да кажа, че душите им бяха обзети от един свещен трепет. И всичко, което преди беше само едно

живо съдържание на съзнанието, сега с помощта на процеси, чиито опознаване е наша най-близка задача се превърна в един напомнящ празник за историческото събитие на Голгота.

Обаче докато този свещен спомен зрееше в човешката душа, съзнанието за Слънчевото естество на Христос все повече и повече угасваше. Разбира се, ръководителите на древните Мистерии не можеха да грешат по отношение на Христовото Същество. Те добре знаеха, че благодарение на постигнатата независимост от физическото тяло, водеща до преходната смърт на душата, истинските посветени се извисяваха до Слънчевата сфера, където намираха Христос, и единствено от него, от Христос вътре в Слънцето, те получаваха импулса за възкресението на душата; те знаеха кой е Христос, защото се извисяваха до него. Тези древни посветени можеха да разберат Тайната на Голгота; от това, което стана на Голгота, те можеха да разберат, че онова Същество, което по-рано трябваше да бъде търсено в Слънцето, сега беше слязло при хората на Земята. Защо? Защото в хода на мировото развитие, природата на човека беше станала съвсем друга и онези процеси, които в древните Мистерии издигаха посветените до Христос в Слънцето, вече не можеха да бъдат прилагани. Методите на древното Посвещение бяха станали нещо невъзможно за човечеството. Те не позволяваха вече Христос да бъде търсен в Слънцето. И тогава той сам слезе при хората, за да предприеме един небивал акт, спрямо който тези земни хора можеха да имат ясно и будно съзнание.

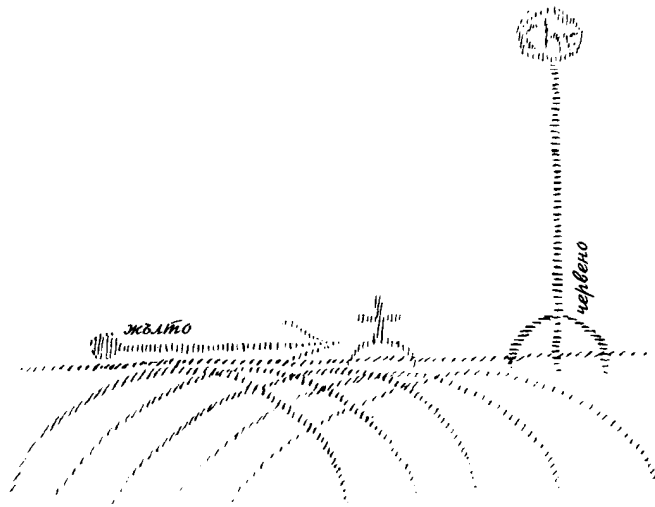
И всичко, включено в тази велика тайна, принадлежи към най-светите истини, които могат да се изречат на нашата планета.

Как въпрочем изглеждаше Мистерията на Голгота за човека от следващите столетия?

Ако трябва да представя нещата схематично, аз бих започнал така: ако това тук е Земята, в един от нейни те мистериини храмове човекът можеше да получи Посвещение и да открие Христос в Слънцето. За да открие Христос, човекът трябваше да гледа навън в пространството. /рис.1/ /*1/

Искам ли да продължа тази схематична рисунка, позволете ми да отбележа и развитието на следващите епохи, с други думи на времето. Ето едната година, втората, третата /в пространствен смисъл Земята е винаги тази, но по отношение на времето неща представим нещата по следния начин/. Сега тук се разиграва Мистерията на Голгота. Нека приемем, че един човек живее, да кажем, в осмото столетие. За да стигне до Христос, той не трябва да прибягва до Мистерииите и до извисяването към Слънцето. За да стигне до Христос, той трябва да отправи поглед към повратния миг на времето, към началото на християнското летоброене, или с други думи към времето, когато стана Събитието на Голгота /рис.1 стрелката/.

Това, което за древния човек беше възприятие, свързано в пространството, чрез Мистерията на Голгота се превърна във възприятие, свързано с времето. Този факт е изключително важен.

Ако оставим върху душата си да действуват древните методи на Посвещението и всичко, което в тях беше образ на смъртта и възкресението на човека и ако от друга страна вземем външната структура на култовите действия, например в празника на Адонис, които също бяха изображение на мистериите процеси, тогава от шеметната височина на тази гледна точка, ние ще установим как и трите явления методите на Посвещението, смъртта и възкресението на човека, и празника на Адонис се обединяват в историческото Събитие на Голгота.

Всичко, което се извършваше незабележимо и тайно в светилището на Мистерията, сега беше изнесено навън в историята. Всичко, което преди съществуваше само за посветените, сега стана достояние на народите. И вече далеч не беше необходимо да се потапя нечие изображение в морето, като символ на едно или друго божествено присъствие. Решаваща стана мисълта, решаващ стана споменът за Голгота. Външният символ, насочващ към едно изживяване, свързано с пространството, трябваше да бъде изместен от един спомен, лишен от всякаква сетивна образност, от един спомен, който просто не позволяваше на душата да забрави историческото Събитие от Голгота.

А сега ние ставаме свидетели как в следващите столетия човечеството постигна едно забележително развитие. Хората все по-слабо проникваха в духовния свят. Духовното съдържание на Голгота не стигаше до сърцата им. Развитието напредваше към изработването на твърди и безкомпромисни материалистични светогледи. Сърдечният трепет, с който

човек разбираше: Ето, точно сега, когато външната природа умира, аз мога да устремя погледа си към животворящия Дух, този сърдечен трепет изчезна. По същия начин изчезна и усещането за външната тържественост на празниците. Човекът не можеше да си каже както преди: Ето, точно сега, когато идва есента с нейната умиротворяща смърт, аз най-добре мога да усетя как срещу смъртта на природния свят, тържествено се надига възкресението в духовния свят.

Така есента напълно изгуби възможността си да остане годишното време за празника на Възкресението.

Есента изгуби възможността си постоянно да извлича съзнанието за Духа от умиращия природен свят. Човекът започна да се придържа към материята, да вярва в материята. А всъщност той имаше нужда да се придържа към това, което изобщо не умира в природата, към вложените в нея сили на растежа. Човекът трябваше да гледа на материалния свят като един символ на духовния свят, тъй като самия материален свят не беше достатъчен, за да води човека към истините на Духа. Есента нямаше вече тази сила, да мобилизира човешката душа и да я вдъхновява така, че зад преходния земен свят, тя да открива непреходния свят на Духа. Ето защо се стигна до там, че човекът трябваше да бъде подкрепен от външната природа, от възкресението във външния природен свят. Той трябваше да изпита непосредственото пролетно нарастване на Слънцето, светлината и топлината, да види с очите си неудържимото буйство на треви и цветя, на целия растителен свят. Човекът трябваше да почерпи сили от възкресението в природата и да се устреми към идеята за Възкресението.

По този начин обаче изчезна онова непосредствено отношение, което беше свързано с празника на Адонис, онова отношение, което можеше да бъде свързано и с Мистерията на Голгота. На времето след земната смърт на всеки индивид човешката душа знаеше: Ето, сега човекът минава в пълна сериозност през Портата на смъртта и през изпитанията на трите дни; после обаче душата трябва да се изпълни с празнично и радостно настроение, защото тя е непоколебимо уверена, че тъкмо след смъртта, тя ще се върне в своето духовно отечество. Но сега това дълбоко изживяване престана да вълнува човека и той не черпеше от него никакви сили.

Онази сила, която живееше в празника на Адонис, умря. Затова и въпросът да се възроди отново тази сила, стана основен въпрос за човечеството. То гледаше в смъртта на бога, в смъртта на красотата, величие то и младежкия устрем. Този бог ще бъде потопен в морето. Всички ще потънат в тъга, в сериозно и мрачно настроение. Защото по отношение на преходния земен свят трябваше да се изгради именно такова настроение.

Обаче тъкмо това настроение трябваше да се преобрази от човешката душа в един радостен трепет при нейното пробуждане в свръхсетивния свят. Когато богът, съответно неговото изображение, беше изваждан от водата, тогава истинският последовател на тази религия, обръщайки поглед към човешката душа, няколко дни след смъртта, виждаше ясно: Това, което става с мъртвия човек в духовния свят, ето, то израства сега пред моята душа под образа на Адонис, възкръсналия бог на красотата и младежката сила.

По този начин всичко, което беше толкова дълбоко свързано с човешката душа, се пробуждаше всяка есен, всяка есен то се пробуждаше в духовния свят на човека. В онези времена не би било възможно да се разчита на външната природа. Това, което можеше да се изживее в Духа, то се представяше от посветените именно в култа, в ритуалите на свещеноедействието. Но в хода на развитието трябваше да се случи нещо. Образът, почитан в древността, трябваше да бъде изместен от спомена – вътрешният, лишен от образ, душевно изживян спомен за Мистерията на Голгота.

Засега обаче човечеството не разполага с необходимата сила, за да осъществи този преход. Засега нещата са така устроени, че човекът има нужда да се придържа към външната природа. Обаче външната природа не ни дава никакъв символ, никакъв завършен символ на човешката съдба след смъртта. Идеята за смърт та, мисълта за смъртта само тя продължаваше да живее в човека. Мисълта за Възкресението се отдалечаваше все по-безнадежно от човека. И ако днес потърсим Възкресението като едно съдържание на вярата, ние ще установим, че за модерното човечество Възкресението не съществува.

Човечеството трябва отново да си върне Възкресението, и то може да стори това само с Антропософията.

Само антропософският възглед може да пробуди заспалия инстинкт на човека за истинското Възкресение. Само ако от една страна както това беше казано в съответната ми лекция антропософската смелост се влее в Михаилевата мисъл на нашата епоха и заговори като мощен камбанен звън в човешкото сърце, само ако антропософската смелост открие дълбоките тайни на Рождество Христово и укрепи мисълта за Рождество Христово, само тогава Възкресението ще стане един истински и тържествен празник за човека. Защото Антропософията е длъжна, към мисълта за смъртта да прибави и мисълта за Възкресението. Сама та тя трябва да се превърне за човешката душа в един вътрешен празник на Възкресението. Тя трябва да одухотвори човешкото мислене с настроението на Великден. И тя ще го направи, особено след като хора та разберат, как древната идея на Мистерията може да оживее във вярно осмислената идея на

Възкресението. Защото един правилен светоглед възниква от тялото, душата и духа на човека, както и от съдбата на човешкото тяло, душа и дух във физическия, душевен и духовен свят.

ВТОРА ЛЕКЦИЯ

Дорнах, 20 април 1924

Определено може да се каже, че първоначалната идея на празника беше да пробуди човешкото съзнание и да му покаже неговата свързаност с преходните земни неща, за разлика от неговата по-друга свързаност с извънземните събития и факти. Това важи особено за Великденския празник, чието разглеждане днес, т.е. според антропософската гледна точка, може да го приближи в още по-голяма степен до човека. В хода на последните три, четири, пет столетия цивилизованият свят мина през такова душевно-духовно развитие, което все повече и повече отклони човека от връзките му с космическите сили. Човекът беше все повече ограничаван, все повече принуждаван да се съобразява единствено със земните сили, да зачита единствено материалните събития и факти.

В известен смисъл дори е логично, че с днешните познавателни средства просто не могат да се установят никакви други отношения със света. И ако в предхристиянските епохи или пък в първите столетия на християнството някой, който беше запознат с Мистериите и ако с тогавашното си душевно устройство би могъл да вникне в нашето днешно познание, той направо би се изумил: нима човекът е в състояние да живее без никаква признателност, без никакво съзнание за своето извънземно, за своето космическо отечество!

Тука аз бих желал да скицирам само някои подробности, защото поточните описания са вече изложени в един или друг лекционен цикъл. Тези четири лекции са замислени именно за да ни свържат още по-дълбоко с Великдена; ето защо аз няма да се впускам в подробности.

Ако мислено се пренесем в някоя от древните религиозни системи, една от тези, които стоят най-близо до модерния човек, несъмнено е юдейско-еврейската религиозна система.

Във всяка монотеистична религиозна система на древността, ние неизбежно ще открием преклонението пред едно Божество, а конкретно в християнското вероизповедание, това е „първото лице“ на Божеството или Бог Отец.

И забележете, че във всички тези религии, които са вдъхновени от идеята за Бог Отец, във всички тях, малко или много пулсира живата връзка между този Бог Отец и космическите сили на Луната, силите които постоянно се изливат от Луната към Земята. Разбира се, от този древен спомен, от тази зависимост на човека от Лунните сили, днес едва ли е

останало нещо друго освен отблясъци от поетичното творчество, което сякаш се развихря под действието на Лунните сили, както и онази традиция в медицината, според която ембрионалното развитие на човека се измерва именно в лунни, в лунарни месеци.

Обаче древните светогледи бяха наясно, че когато човек слиза от духовния свят където преди земното си въплъщение той живее като духовно-душевно същество -, когато влиза в своето физическо битие, тогава той ще бъде проникнат, импрегниран от онези импулси, които идват от Луната. И ако човекът иска да насочи погледа си към всичко онова, което го формира като живо същество, което пулсира в него като сили на дишането, като сили на изхранването, изобщо като универсални сили на растежа, той трябва да се обърне не към Земяните сили, а към извън-Земяните сили. Обърне ли се към Земяните сили, той ще установи начина, по който те се отнасят към него. Защото: ако ние останем без организиращата функция на извън-Земяните сили, ако лишени от тяхната космическа помощ ние престанем да поддържаме пластичния облик на нашето тяло, какво биха дали тогава Земяните сили на нашето тяло? В мига щом извън-Земяните сили се отдръпнат от това тяло и то бъде оставено само на Земяните сили, тогава то се разпада, разлага се, превръща се в труп. Земяните сили могат да направят от човека само един труп, те не могат да изградят никакъв жив човек.

А онези сили, които между раждането и смъртта поддържат човека като един жив и цялостен организъм и не му позволяват да се изостави на силите на разрушението и смъртта, силите които през целия земен живот на човека се борят срещу това разрушение защото те трябва да се борят срещу него тях ние дължим на влиянието на Луната, на Лунните сили, на Лунната мощ.

Ако от една страна приемем, че Лунните сили насочват и поддържат формирането на човешкото тяло, от друга страна ние трябва да видим, как древните религии почитаха тъкмо тях, тъкмо тези сили, които така да се каже чрез раждането вкарваха човека във физическия свят; и те ги почитаха като бащини сили, като сили на Бог Отец. И при посветените на древната юдейска религия живееше ясното съзнание, че от Луната се изливат онези космически сили, които въвличат човека във физическото съществуване, и от които той се изтръгва, щом мине през Портата на смъртта.

Древните монотеистични религии имаха тази особеност, че караха човека да се преклони пред силите на Бог Отец, да ги приеме в дъното на душата си, да ги възвеличи в култа, в молитвата. Обаче в тези древни религии имаше много по-здрава логика, от колкото обикновено се мисли.

Днес тези неща се представят в историята съвсем погрешно и изопачено, защото историята може да се произнася върху тях само въз основа на външните документи, тя не може да черпи от наблюденията в духовния свят.

Всъщност религиите, които отправяха взор към Луната, към Луната като духовно Същество, възникнаха сравнително по-късно. А първоначалните религии наред с тази представа за Луната имаха едно ясно усещане и за Слънчевите сили, дори и налага се да го споменем за Сатурновите сили, но преди всичко за силите на Слънцето.

Виждате ли, сега ние навлизаме в едно много трудно историческо разглеждане, чийто обект лежи цели хилядолетия преди основаването на християнството. За това историческо разглеждане не съществуват никакви външни документи. Тази далечна епоха е описана в моята „Тайна наука“ под името древноиндийска културна епоха. Следващата епоха е древноперсийската. В хода на тези две цивилизации човекът се развиваше по съвсем друг начин, а не както впоследствие.

Практически през последните 2000 години всички ние се развиваме по такъв начин, че просто не можем да забележим огромната пропаст, която ни дели от по-ранните епохи. Да, тази пропаст ние наистина не можем да видим. Например това, което в душевен смисъл се извършва с човека в неговата 30-та година, за преобладаващата част от днешните хора то остава в подсъзнанието. Но за човечеството, което живееше в осмото или деветото столетие преди основаването на християнството, тези неща бяха съвършено различни. Тогава беше така, че до към своята 30-та година, човекът се развиваше по такъв начин, щото неговото развитие протичаше като един непрекъснат процес. Обаче с настъпването на 30-та година, с човека ставаше една мощна промяна, една метаморфоза. Тази метаморфоза трябва да бъде описана сега смело и решително.

В онези древни епохи можеше да се случи например следното: Преди да е навършил 30 години, един човек се запознаваше с друг, по-млад от него, с 3 или 4 години по-млад. После той минаваше през метаморфозата; това ставаше някъде около неговата 30-та година. По-нататък можеше да се случи така, че тези хора да не се видят за дълго време...А още по-нататък те отново се срещаха. Вие разбирате, че описвам нещата с днешни думи и затова те изглеждат още по-крайни, още по-радикални - и тогава да стане така, че този, който е минал през метаморфозата на своята 30 година, да бъде заговорен на улицата или където и да е от другия, и изобщо да не го познае. Толкова дълбоко бяха преобразени неговите спомени, неговата памет.

И ние трябва да сме сигурни, че в онези древни епохи съществуваха такива направления свързани с Мистериите -, които поддържаха

определени малки общности, и тези общности, така да се каже, „регистраха“ живота на младите хора, защото самите те забравяха какви са били по-рано, преди метаморфозата, преди голямата промяна в 30-та година, така че трябваше отново да учат и да си припомнят своите предишни изживявания и срещи. Изобщо, щом тези хора започваха да съзнават: ами да, след моя 30 рожден ден аз станах съвсем друг, аз трябва първо „да се обадя в регистратурата“ или пък в отдел „справки“ /естествено един модерен израз/, за да узная моите предишни изживявания, тогава те започваха да разбират и смисъла на учението, което им говореше: в първите 30 години от живота ви, върху вас действуват предимно силите на Луната; след 30-та година в развитието на вашия земен живот се включват силите на Слънцето.

Обаче силите на Слънцето действуват по съвършено различен начин върху човека, отколкото силите на Луната. И какво ли знае днешния човек за силите на Слънцето? Той знае само приблизителни и съвсем външни подробности от физическо естество. Той знае например моля да ме извините че Слънчевите сили го изпотпяват ... или пък, че може да си прави слънчеви бани и т.н....с други думи, дори и да е достигнал до някои терапевтични свойства на Слънцето, днешния човек разсъждава за него съвсем повърхностно, съвсем външно. Той изобщо не долавя и не може да измери онези събития в своя живот, които се направляват от духовните сили на Слънцето.

Последният езически Цезар „вероотстъпникът“ Юлиан все още можеше да открива в далечните и слаби отблясъци на Мистериите нещо от тези духовни сили на Слънцето. И когато се опита да ги съживи за официалния живот на империята, да реабилитира Слънчевия култ, той беше убит по време на похода към Персия. Ето колко могъщи бяха силите, които през първите християнски столетия действуваха, за да унищожат всяка следа от подобно знание, от подобно отношение към Слънцето.

Ето защо не е чудно, че днешният човек не може да стигне до познанието за тези неща. Докато Лунните сили представляват онова, което детерминира човека, което го изпълва с една неумолима вътрешна необходимост, така че той е длъжен да постъпва според законите на своите инстинкти, на своя темперамент, емоции, изобщо според цялото си физическо-етерно тяло, то духовните Слънчеви сили освобождават човека от тази необходимост. Те претопяват, така да се каже, силата на тази необходимост, претопяват я в самия човек, така че чрез Слънчевите сили той става едно свободно същество.

В древните епохи този решителен момент от развитието на човека беше обект на сериозно наблюдение. Тъкмо в своята 30 година той ставаше един Слънчев човек, един свободен човек. Преди тази възраст той оставаше

Лунен човек, несвободен човек. Днес тези въздействия са тясно вплетени едно в друго. Днес в детската възраст, наред с Лунните сили действуват и Слънчевите сили, а дори и в напредналата възраст наред със Слънчевите, действуват и Лунните сили. Така че днес тези неща свобода и необходимост са в известно безредие наслагани едно през друго в съдбата на човека. Но далеч не винаги е било така. В древните предисторически епохи за които говоря сега, в хода на живота, Лунните и Слънчеви действия бяха строго разграничавани едно от друго. И затова по отношение на тези древни хора впрочем считаше се за нещо патологично, за нещо абнормно, ако един човек не минаваше през решителната метаморфоза в своята 30 година спрямо тези хора просто се знаеше: те ще се родят не веднъж, а два пъти. И щом нечие развитие напредваше по такъв начин, че това второ, Слънчево раждане първото се знаеше като Лунно раждане се оказваше непълно, или пък изпадаше в трудности и застои, тогава хората се обръщаха към определени упражнения, към определени култови действия, изобщо към определени личности, които бяха посветени в Мистериите. С тяхна помощ те минаваха през такива процедури, които оставаха непознати за останалото човечество. И за тези хора се знаеше, че те са родени за втори път.

Ако в ориенталската литература днес откриете израза „повторно родени“, той няма да ви каже нещо съществено. Аз наистина бих желал да се обърна към всеки ориенталист, към всеки един от познавачите на санскрит надявам се, че сред нас е и на-шия приятел проф. Бек и да попитам: Могат ли днес, дори строго научните и лингвистични изследвания да ни отговорят ясно и недвусмислено, какво е истинското значение на израза „повторно родени“. Разбира се, формалните отговори са не един и два, но до истинското му значение могат да се доберат само тези, които се осмелят да го потърсят в съотношенията, изложени от мен в днешната лекция. До тях най-вярно прониква не университетския шаблон, а духовното наблюдение. И сега, след като Вие чухте резултатите от духовното наблюдение, бих желал да попитам който и да е не предубеден специалист, пристъпващ към работа с документите и сведенията на външната наука, дали тази външна наука не потвърждава точка по точка изнесените пред света духовно-научни факти. Рано или късно тя ще ги потвърди. Обаче ние трябва да насочим вниманието си пред всичко към онези сили, които предхождат всяка документална наука, защото с такава документална наука човекът изобщо не може да бъде разбран.

И така, нека отправим поглед към онези древни епохи, в които за Лунното раждане на човека се говореше като за сътворението на човека от Бог Отец. Относно Слънчевото раждане на човека, посветените бяха наясно: в духовната атмосфера на Слънцето действуват силата на Христос,

на Сина, и тази сила прави от човек едно свободно същество. Помислете само как действува тази сила, Слънчевата сила? Тя действува по такъв начин, че едва с нейна помощ ние като земни хора сме в състояние да направим нещо от самите себе си. Ако към нас не бяха отправени освобождаващите Слънчеви сили, които разрушават импулсите на необходимостта, ние щяхме да бъдем поставени като строго детерминирани същества в една неизменна и сковаваща природна необходимост, ние не бихме израснали до там да изпитаме ударите на съдбата, не бихме израснали до необходимостите на съдбата.

И когато древният човек вдигаше поглед към Слънцето, той знаеше: Ето, аз съм застанал пред окото на света, от което извира силата на Христос. Това космическо око не ме подхвърля на предишната сковаваща необходимост, която тегнеше над мен при моето Лунно раждане, и която подчиняваше развитието ми единствено на веригата от необходимости. Тези Слънчеви сили, тези Христови сили, които се спускат от космическото око на Слънцето, водят до там, че по време на моя земен живот вътрешно освободен аз мога да направя нещо от себе си, което Лунните сили никога не биха ми позволили.

И в космическите Слънчеви сили човек виждаше тъкмо тази възможност че може да се преобрази, че може да направи нещо от себе си.

Като допълнение и така да се каже в скоби, бих желал да отбележа, че на трето място тогавашните хора поглеждаха и към силите на Сатурн. В Сатурновите сили те виждаха всичко онова, което човек получава след като мине през Портата на смъртта, с други думи след като мине през третата земна метаморфоза.

Раждане = Лунно раждане

Второ раждане = Слънчево раждане

Трето раждане = Сатурново раждане, смърт, земна смърт

Да, на човека предстоеше да получи и могъщите Сатурнови сили, които тогава пулсираха в самия край на планетарната система. Защото след неговата трета метаморфоза, точно тези сили поемаха човека, под крепяха го и го отвеждаха навън в духовния свят; те правеха от човека едно космическо цяло. В този смисъл беше изграден и един още по-древен светоглед.

Обаче човечеството непрекъснато се развива. В хода на това развитие настъпи една епоха, в която Слънчевите действия върху човека бяха известни само в Мистериите. И знанията за Слънчевите сили се запазиха най-дълбоко в медицинските направления на Мистериите. Защото точно тези сили, които даваха на човека свободата, предоставяйки му

възможността на направи нещо от себе си, тези Слънчеви сили, Христови сили, същевременно продължаваха да живеят в много от земните растения, както и в други земни същества под формата на лечебни средства.

Обаче човечеството, общо взето, изгуби именно своята връзка със Слънцето. И ако в продължение на дълго време хората пазеха свещения спомен: да, човекът зависи от Лунните сили, от бащините сили, то съзнанието за Слънчевите сили и за освобождаващите им въздействия, беше вече напълно угаснало. Това, което днес наричаме природни сили, са всъщност абстрактно разбираните, абстрактно приеманите Лунни сили. Обаче в хода на времето Слънчевите сили все пак можеха да се излявят и те неизменно сочеха към носителя на Христос, Исус от Назарет.

И Той трябваше да ги познава основно, защото беше определен да свали на Земята и приеме в собственото си тяло именно тези Слънчеви сили, които в древните Мистерии се откриваха на човека само ако при своето Посвещение той би се издигнал до сферата на Слънцето.

Вчера аз говорих пред Вас точно за тези процеси. А най-същественото в случая с Исус от Назарет беше това, че промяната, която стана в неговата 30 година, в предишните епохи се извършваше с всички хора, но с тази разлика, че тогава светлината на духовното Слънце проникваше само външно в тях, докато сега самият духовен повелител на Слънцето, самият Христос ако трябва да го наречем с една човешка дума се спусна долу, за да потърси убежище в тялото на Исус от Назарет и за да се включи в неговото развитие. И тъкмо това е най-важното събитие в планетарния живот на нашата Земя, тъкмо то лежи в основата на Голготската Мистерия.

Виждате ли, истинската връзка между тези неща става ясна, само ако отправим поглед към древните Мистерии и установим колко естествен и човешки е изглеждал Великденския празник, защото той всъщност е и празник на Посвещението. Преди всичко той минаваше през три степени. Обаче първото изискване за да се стигне до истинско Посвещение беше това, че човекът трябваше да развие в себе си такава скромност, такава смирение, за каквито днес хората нямат дори и най-малка представа. Днес хората вярват, че по отношение на познанието са извънредно скромни, тъй като изпитват истинска надменност към всеки, който се осмели да твърди, че вижда в свръхсетивния свят. Да, днес това е точно така. Но преди хиляди години, в крайната точка на Посвещението, човек стигаше до там, че той просто не се считаше за човек и заявяваше: Сега аз съм длъжен да стана вече човек!

Днес никой не може да изисква от човека, щото в определен момент от своя живот, той да не се счита за човешко същество. Обаче на времето нещата изглеждаха така, че това беше главното условие, за да може някой да заяви: Наистина, преди да сляза долу в едно земно тяло, аз също бях

човек; преди моето въплъщение аз бях един духовно-душевен човек. После духовно-душевните сили бяха вкарани във физическото тяло, което получих от моята майка, от моите родители. Да, те проникнаха в това физическо тяло. Впрочем хората нямаха никакво съзнание за начина, по който в рамките на един дълъг период от време, духовните сили проникваха във физическата материя, в нервнo-сетивната система, в ритмичната система, в системата веществообмен крайници /*2/. Хората не знаеха това. Разбира се, те съзнаваха, че вън от своите сетива възприемат именно околния физически свят... Обаче, дори ако човек стига до там, че със своите духовни сили прониква дълбоко навътре в своето физическо тяло, имайки се за един напълно развит, напълно зрял човек... какво може той тогава? Той може само да гледа навън с очите си, да слуша навън с ушите си, да усеща навън с кожата си топлина или студ, грапавия или гладък предмет: С една дума, той може да възприема само в посока навън, а не в посока навътре. С очите си той не може да вникне вътре в себе си, в най-добрия случай може да сецира физическия труп и да вярва, че гледа навътре в себе си. Обаче в действителност това съвсем не е така. И нима не звучи детински: Ето, тук аз стоя пред една къща; тя има прозорци, обаче аз не искам да погледна навътре през тях, а щом събера достатъчно сили, намирам всевъзможни инструменти и разрушавам къщата... тогава пред мен са отделните тухли, тогава аз гледам само в купчини развалини. Точно така се постъпва днес. За да се научат да познават човека, хората просто го разрушават, разглобяват го; само че по този начин той не може да бъде разбран. Това към което хората насочват усилията си, то изобщо не е човекът! Искат ли да изучат човека, хората трябва да сменят посоката: както днес виждат навън с очите си, както днес чуват навън с ушите си, това те трябва да могат, но в посока навътре. И всичко: очи, уши, цялата кожа като сетиво за допир и топлина, вкус, обоняние всичко това древните Мистерии наричаха вратата към човека, портата към човека.

И Посвещението започваше от там, че на окултния кандидат ставаше пределно ясно: Аз нямам дори предчувствие за човека, как мога да бъда тогава човек! Аз трябва първо да се изуча на това да се вглеждам навътре в помощта на моите сетива, както иначе гледам навън в света. Да, тази беше първата степен в древните Мистерии. И в мига, когато човекът овладяваше това вглеждане, това виране в своята собствена същност, в този миг той можеше да изживява себе си също и там, в пред-Земното си битие. Защото тогава той знаеше със сигурност: сега аз съм в моето духовно отечество /рис.2/

Пред вас е само една схематична рисунка. Човекът гледа навън; вместо това, той се научава да гледа навътре. Обаче в това потапяне, в това виране навътре, той забелязваше всичко, което беше вложено в човека от

неговото космическо пред-Земно съществуване, всичко, което беше вплетено в него чрез очите, ушите, кожата и т.н. А по-късно на този човек започнаха да внушават: ти би трябвало да изучиш първо това, което ние наричаме днес естествени науки. Защото, как изучаваме днес естествените науки, как стигаме до тях? Ние стигаме до тях като наблюдаваме и описваме природните факти. Обаче това е все едно, ако аз дълго време съм познавал един човек и когато сега отново трябва да го разпозная тук или там, дойде някой и ми нареди: Добре, само, че преди това, ти трябва да забравиш всичко общо, което си имал с този човек, ти не трябва да си спомняш каквото и да е, свързано с него!

Представете си например двама съпрузи. Представете си, че след известна раздяла, когато им предстои отново да се видят, дойде някой и поиска от тях да забравят всичко, което ги е свързало до сега! Естествено, аз бих могъл да допусна, че в определени случаи това би било дори приятно... и все пак, съгласете се, че животът не може да съществува при такива условия. Обаче законите на нашата цивилизация изискват от модерния човек точно това! Защото преди още да е слязъл на Земята, човекът вече познава, човекът вече е изучил природните царства откъм духовната им страна. И докато днес на човека се препоръчва да забрави всичко онова, което преди да е слязъл във физическо въплъщение той е знаел за минералите, за растенията, за животните, на древния кандидат за Посвещение в т.н. първа степен от Мистериите се казваше: Сега ти виждаш кварц... И всички усилия бяха насочвани към една цел той трябваше да си спомни онова, което е знаел за кварца преди своето земно въплъщение... или пък което е знаел за лилията, за розата. Познанието за природния свят беше всъщност едно припомняне. И щом някой подхождаше към

GA_233a Великденският празник // Copyright издателство Даскалов 22

природознанието като към едно припомняне на всичко, което е знаел преди да слезе в земния живот, тогава той беше допускан до втората степен.

По време на втората степен човекът изучаваше музика, както и това, което тогава беше архитектура, геометрия, геодезия и т.н. Какво впрочем съдържаха тази втора степен? Тя съдържаха всичко, което човекът възприема не просто като се вглежда с очите си и като се вслушва с ушите си, а това, което той възприема докато действително напредва и се издига в себе си. Тогава на кандидатите за Посвещение се казваше: Ти влизаш в човешката храмова пещера. Тази човешка храмова пещера нея ти трябва да опознаеш отвсякъде! Тя олицетворяваше това, което беше проникнато включително и до физическите свойства, от духовно-душевните сили, от онези духовно-душевени сили, изграждащи човека преди земното му въплъщение. Така че, в случая човек нахлуваше в самия себе си. Веднага след това той беше предупреждаван: Тази храмова пещера има три помещения, три камери. Едната камера беше камерата на мисленето: Там ти трябва да изучиш всичко, свързано с мисленето... Да, ако на главата се гледа отвън, тя е твърде малка,... но ако се гледа отвътре, тя е голяма, голяма е колкото света... и в нея човек може да разбере своята духовна организация.

Тази беше първата камера.

Втората камера беше свързана с чувствата, с изучаването на чувствата. Третата камера беше свързана с волята, с изучаването на волята. Така че по този начин окултните кандидати изучаваха как всъщност е организиран човек с оглед на неговите мисли, чувства и воля, учеха се да познават онова, което има една или друга стойност в условията на земния живот. Строго погледнато, природознанието няма голяма стойност за човешкия живот на Земята. То се придобива преди още човекът да е слязъл в своето земно тяло. Тук обаче ние сме длъжни да си припомним: в духовния свят знанията не се изграждат според земната архитектура. Там дори музиката е духовен мелос, земната музика е само това, което се проектира долу в земния въздух; земната музика е само проекция на небесната музика, едва начина по който човек я приема в сърцето си, я прави нещо земно. Така е и с всичко, което в земния живот подлагаме на измерване. Ние измерваме земното пространство: геодезията и геометрията са земни науки. Всичко това беше твърде важно за втората степен на Посвещението. Тя заостряше вниманието на окултните кандидати, обясняваше им, че всички приказки за едно познание, което почива на обикновените земни средства т.е. ако то не се основава на геометрията, архитектурата и геодезията са пълна илюзия; че едно действително природознание всъщност трябва да бъде нещо друго, а едно новоприпомнено знание от пред-Земни живот. И че

геометрия, архитектура, музика, геодезия са науки, които трябва да се изучават именно на Земята, заради Земята.

След всичко това, кандидатът потъваше в себе си за да изучи „трикамерния“ човек в продължение на една земна инкарнация; кандидатът потъваше в себе си и външното наблюдение повече не му беше необходимо. А в третата степен, кандидатът се опитваше да изучава човека не просто като потъваше в себе си, не просто като изживяваше себе си в духовно отношение, а като пренасяше това духовно отношение, тези духовни отношения непосредствено в човешкото тяло. Всички древни Мистерии означаваха тази степен като Портата на смъртта. Едва в този момент окултният кандидат разбираше как изглеждат нещата, след като човек положи в земята своето физическо тяло. Само че между тази действителна смърт и ритуалите при Посвещението, съществува известна разлика. Защо е необходима тази разлика, аз ще посоча в следващите си лекции. Сега само изтъквам определени факти.

Когато действително умира, човек полага своето физическо тяло в гроба. Той не е свързан повече с него, не е повече под властта на земните сили, освободен е напълно от тях. Докато обаче беше все още свързан със своето физическо тяло какъвто е случая с Посвещението в древните епохи -, човек трябваше да извоюва с вътрешните си сили както освобождаването от тялото, така и всичко онова, което смъртта би му дала сама по себе си. В хода на Посвещението това беше крайно необходимо: да се развият могъщи вътрешни сили, чрез които душата се освобождава от физическото тяло. И тъкмо тези сили, които даваха на човека възможността да се освободи от земното тяло, сега вече можеха да се издигнат към едно по-висше познание, каквото сетивата и разума никога не успяваха да постигнат. Те пренасяха даден човек в духовния свят, също както неговото физическо тяло го поставя сред пространствените взаимоотношения на материалния свят. И тогава окултният кандидат проумяваше духовно-душевния човек в себе си още приживе, преди земната смърт. В този случай пред окултният кандидат Земята се явяваше като една външна планета, като една звезда и там в древните Мистерии той трябваше вместо със Земята, да живее със Слънцето. Да, тогава той добре знаеше какво получава от Слънцето и как действуват Слънчевите сили в него.

След тази трета степен, която току що описах, следва четвъртата степен. Тя действува върху окултният кандидат приблизително по следния начин. Когато на Земята един човек приема храна, когато яде картофи, месо и т.н, или пък когато пие вода или чай, той безпогрешно знае: това което ям, е отвън, после то минава вътре в мен. Както и с въздуха първо той е отвън, а после вътре в мен. С други думи, човекът е в такава връзка със земните сили и субстанции, че всичко, което е вън, той може да го носи и вътре в

себе си. Преди да минеш през Посвещението така се обръщаха древните към окултния кандидат ти си носител на земните сили, носител на картофите, носител на телешкото и т.н. Обаче след третата степен на Посвещението, след като ти е поверено всичко, което може да ти се повери, след като си освободен от тялото, ти не ставаш носител на земните сили, носител на картофите, носител на телешкото, а се превръщаш в един носител на Слънчевите сили.

И това, което идва от Слънчевите сили като определен духовен дар, него древните Мистерии навсякъде означаваха като Христос. И по тези причини онзи, който беше минал през трите степени, можеше да се чувствава както например в материалния свят би могъл да бъде просто един носител на телешкото да се чувствава като един носител на Слънчевите сили, и затова беше наричан носител на Христос, Христофорус.

В повечето от древните Мистерии точно това беше означението за окултния кандидат, намиращ се сега в четвъртата степен.

Третата степен трябваше да хвърли достатъчно светлина върху някои подробности. Преди всичко тя трябваше да разкрие на окултния кандидат, как всякакви страсти и всякакви силни желания, свързани с физическото тяло, изчезват веднага, щом човек разбере: Да, според естеството на моето физическо тяло аз принадлежа на Земята. Обаче Земята може единствено това да разруши физическото тяло; тя не може да го изгради, не може да го поддържа. И сега човекът трябваше да се запознае с градивните сили, които идват от Космоса. Именно след като ставаше Христофорус, той можеше да разбере, че в елементите на Земята и в нейните вещества макар и по невидим начин също действуват духовните сили от звездния Космос. И ако изобщо бих могъл да предам с днешни думи наставленията, които се даваха на окултния кандидат в онези далечни епохи, аз бих се изразил примерно така: „Ако искаш да изучиш нещата за веществата, науката за елементите, ако искаш да изучиш как елементите се свързват и отблъскват, ти трябва да се вслушаш в духовните сили на Космоса, защото точно тези духовни сили работят в елементите на земния свят. Но ако не си посветен, това е изключено, За тази цел ти трябва да се намиращ в четвъртата степен. За да изучаваш химия, ти трябва първо да се съюзиш със силите на Слънцето.“

А помислете сега, ако днес на един фармацевт или химик, които искат да придобият научна степен, им бъде наложено: Добре, само че преди това вие трябва да се поставите спрямо силите на Слънцето по същия начин, както приемате картофите, телешкото и т.н. нима това не е чисто безумие! Обаче на времето тези неща бяха реалност. И за тогавашния човек беше пределно ясно: с онези сили, които живеят в тялото и с които си служи в обикновеното познание, с тях мога да изучавам само геометрия, геодезия,

музика и архитектура... с тези сили аз не мога да изучавам химия. Да, така е, след като мъдростта на Посвещението потъна назад във вековете, всички разсъждения за химията са нещо съвсем повърхностно.

За онзи, който иска действително да навлезе в химията, те звучат направо отчайващо; те се базират на външни предписания и наблюдения, те не идват от вътрешното и духовно вникване в същността на науката, на нещата.

И ако хората биха искали да са искрени и непредубедени, те щяха да кажат: Тук е необходимо нещо съвсем друго; да, ако човек иска да изучава химията, той трябва да започне от нещо съвсем друго. Слабост на познанието, слабост и малодушие на познанието е, щом човек не успее да приеме в сърцето си един такъв импулс.

Но тогава човекът беше мъдър. Той стигна дори до там, че стана астроном а това, което дойде после ... да се гледа на звездите отвън, да се пресмятат техните движения и траектории, то би изглеждало днес съвсем безсмислено... защото в звездите обитават духовни Същества и до тях може да се стигне, само ако се превъзмогнат всички възгледи произтичащи от тялото, само ако се превъзмогнат геометрията, тъй като фактически в Космоса обитават духовните първообрази на звездите... И на времето човек можеше да вникне в тях... Тогава той беше много по-сроден с Възкресението ... Да, тогава той можеше непосредствено да вижда как Луната и Слънчевите сили работят в земното тяло на човека.

Така или иначе, днес трябваше да Ви опиша и то от две различни страни как беше изживян Великден в древните Мистерии, как беше изживян той не просто в едно определено годишно време, а в една определена степен от развитието на човека: Великден като Възкресение на духовно-душевния човек, издигащо го от физическото тяло до духовния Космос. Но времето напредваше. От онези епохи останаха само далечни отблясъци, които мистерииното обучение постоянно припомняше на окултните кандидати. И когато дойде Мистерията на Голгота, всичко това беше вече отминало и забравено. Но човечеството би потънало в пълна нищета, в пълен упадък, ако тази могъща сила до която впрочем се издигаха и посветените в Мистерии ако тази могъща сила не беше слязла в земното тяло на Исус от Назарет, така че от тогава да е неизменно на Земята, предоставяйки на човека вълшебния дар чрез Христос Исус да се свързва със самия Слънчев Дух.

Извън всяко съмнение, ние стигаме до извода, че днешния Великденски празник е само част от историята на Мистерииите. Стига само отново да съживим тази забележителна част от живота на Мистерииите, и ние веднага ще стигнем до истинското съдържание на Великденския празник. И ако поне малко се приближим до изживяванията на един древен посветен а

това е предмет на следващите лекции ние лесно ще можем да си представим как той се обръща към себе си и казва: Едва сега, едва след Посвещението, ми стана ясно как действуват в мен диаметрално противоположните сили на Слънцето и Луната. Вярно е, че в известен смисъл аз съм формиран като физически човек именно от тях. Например моите изпъкнали или вдлъбнати очи, моя правилен или извит нос, всичките ми телесни форми и органи, както и тяхната способност да растат, да растат дори и днес чрез процесите на изхранването, всичко това зависи от силите на Луната. От тези сили зависи всяка една необходимост в моя живот. А това, че вътре в моето тяло, аз мога да се обособя като едно свободно същество, че мога да се преизградя сам и да се взема в ръцете си, всичко то зависи от силите на Слънцето, от силите на Христос. И ако съзнателно искам да пробудя в себе си всичко онова, което Слънчевите сили влагаха в мен все пак по силата на една необходимост, аз трябва да раздвижа в себе си именно тези Христови сили.

Да, едва така ние ще разберем и начина, по който днес човек все още отпраща поглед към Слънцето и Луната, за да определи датата на Великденския празник не според друго, а според тяхната взаимна констелация. Виждаме, че все пак е останало нещо, което кара човека да се замисли и попита: Да, и кога е първата неделя след първото пълнолуние на тазгодишното пролетно равноденствие? С други думи, Великденският празник се определя според първата неделя след пролетното равноденствие. А с това се загатва утре ще се спрем още по-подробно на този момент че в облика на структурите на Великденския празник се намесва и нещо, което идва от горе, от Космоса. Но идеята за Великдена, мисълта за Великдена, трябва отново да се пробуди в човешкото сърце. А тя може да се пробуди само ако погледнем към древните Мистерии и си спомним как посветения поглежда в себе си: Портата на човека!, как прониква в себе си: трикамерния човек!, как се бори за своето освобождаване: Портата на смъртта! и как свободно се движи в духовния свят: Превръщайки се в Христофорус.

Самите Мистерии обаче залязоха в онзи час, когато мястото им трябваше да се заеме от свободното развитие на човека. Но сега идва времето, когато Мистерии трябва да бъдат отново намерени. И всеки трябва да е наясно, че за откриването на Мистерии, днес са необходими общи и организирани усилия, необходими са така да се каже институти!

От тази гледна точка, другият велик празник, Коледа, или Рождество Христово, по необходимост трябва да се смята за такъв празник, който възроди Мистерии и ги направи достойни на всички хора по света. И тук веднага искам да изтъкна, че в своето по-нататъшно развитие, Антропософското Общество /*3/ е длъжно да бъде не друго, а самият път

към обновените общочовешки Мистерии. И занаяд Вашата истинска задача, скъпи мои приятели, може да бъде само тази: С едно вярно разбиране за нещата, да проявявате активна помощ в укрепването на тези самообновяващи се Мистерии. За тази цел обаче, човешкият живот трябва да бъде разгледан според неговите три етапа: Според онзи етап, когато човек поглежда в себе си; според онзи етап, когато човек влиза в себе си; и според онзи етап, когато човек стига до съзнанието, каквото иначе получава едва с настъпването на смъртта.

И накрая, като спомен от днешната среща, аз бих желал да отнесете в сърцата си следните думи:

Застани пред Портата на човешкия живот отново;

И виж там в арката нейна ето Мировото Слово.

Вживей се неустрашимо в дълбините на човека;

И в рождения час на света вникни ти полека.

макар че в този случай погледът не винаги стига до „рождения час“ на света, а само до отделни негови сфери -

Замисли се над човека и предсмъртния му вик;

И безпогрешно открий в него на Духа повратния миг.

Защото този е духовния екстракт от днешната ни среща:

Застани пред Портата на човешкия живот отново;

И виж в арката нейна ето Мировото Слово.

Вживей се неустрашимо в дълбините на човека;

И в рождения час на света вникни ти полека.

Замисли се над човека и предсмъртния му вик;

И безпогрешно открий в него на Духа повратния миг.

ТРЕТА ЛЕКЦИЯ

Дорнах, 21 април 1924

А сега, позволете ми да се задълбоча преди всичко в астрономическия аспект на Великденския празник. Но, за да се ориентираме в този астрономически аспект на Великденския празник, необходимо е да поговорим преди това за някои подробности от т.н. тайна на Луната.

В древните епохи, които все още пазеха мистерийната мъдрост, постоянно се говореше за тайната на Луната и тази тайна на Луната постоянно се поставяше във връзка с човешкото същество, доколкото човекът беше разглеждан като духовен екстракт от целия Космос. Ние трябва да сме напълно убедени, че според своята истинска същност, човекът наистина е свързан с целия Космос, както и според своето физическо тяло, той е свързан със силите на Земята. С епохата на материализма, в съзнанието на човека нахлу едно съвсем друго обяснение: Нищо от безкрайните простори на Космоса чиито духовни отражения

имаме във формата на съзвездията и в движенията на звездите нищо от този безкраен Космос не достига до човешкото съзнание; нищо освен външните параметри на звездите, техните орбити, движения и т.н.

Днешната астрономия не признава каквато и да е връзка между човешкото физическо тяло и Космоса; тя изобщо не допуска, че в основата на пространствените отношения, констелации и т.н. лежат не физически ,а духовни връзки.

Обаче все пак в човешкото същество пулсират именно духовно-душевени сили, които са сплотени около Аза.И духовното наблюдение установява не една компактна сила, а необозримо войнство от духовни Същества, които се изявяват във формите на съзвездията, в движенията на т.н. подвижни звезди, в излъчващата се светлина от звездите и т.н.

Всичко онова, което живее в звездите като отражение на духовните Същества, се намира по отношение на човека в такава взаимна връзка, каквато от друга страна съществува между физическия човек и необходимите му хранителни вещества от земния материален свят. И затова човекът застава в най-близки отношения с Космоса именно тогава, когато осъществява нещо от това, което можем да наречем тайна на Луната.

Ако наблюдаваме Луната външно, от земна гледна точка, тя ни се явява в една постоянна метаморфоза. Ние забелязваме Луната най-вече когато тя свети с пълния си диск. Да, ние наблюдаваме Луната, като междувременно приемаме, че тя е частично осветена: Наполовина, четвърт и т.н. Наред с този, ние имаме и друг образ на Луната намаляващия и изчезващ сърп, след който идва Новолунието. После цикъла отново стига до Пълнолунието.

Днес всичко това се обяснява по такъв начин, сякаш Луната е само едно мъртво тяло, което се движи на вън в Космоса и което ни се представя в различни форми, само поради различния ъгъл на Слънчевото осветление.

Обаче по този начин значението, което има Луната за Земята и особено за човечеството, далеч не се изчерпва. Ние трябва да сме наясно, че когато отправяме поглед към онова, което според физическите представи застава пред нас като Пълнолуние, действайки върху нас именно от физическа гледна точка, за нас то се явява като нещо съвсем различно от Новолунието, което впрочем не достига до нас като сетивно възприятие. Независимо от това обаче, ние съвсем не трябва да игнорираме нито Новолунието, нито неговите въздействия върху нас. И ако имаме съзнание за космическите връзки и отношения, ще знаем: Ето, сега е момента на Новолунието... сега Луната обръща към нас своята невидима, но затова пък още по-духовна страна и тази страна или „фаза" е много по-духовна от

фазата на Пълнолунието, когато нощем Луната ни залива с обилната си светлина.

Или иначе казано, веднъж Луната надвисва над нас в своя цялостен физически облик, а друг път в своя цялостен духовен облик. Така че ние сме непрекъснато поставени в ритмичната смяна между физическата и духовна изява на Луната.

Ако искаме да разберем за какво точно става дума, ние трябва да се обърнем към един факт, който е подробно разглеждан в моята „Тайна Наука“. Нека се спрем на този факт: Някога Луната беше включена в тялото на Земята. Тя принадлежеше към тялото на Земята. Но после тя се откъсна от Земята и като нейна „съседна“ планета започна да обикаля около Земята. Така че на човека тя действуваше още от времето, когато беше свързана със Земята.

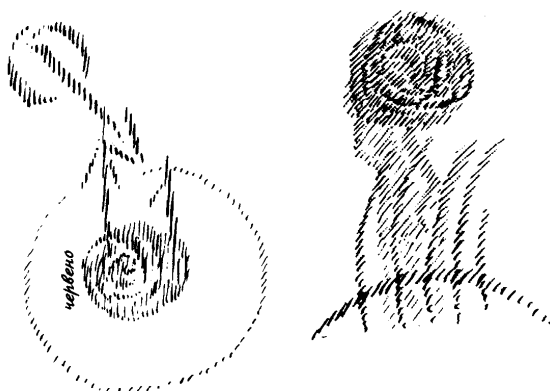
Естествено, в онази епоха, когато Луната беше включена в тялото на Земята, човекът изглеждаше по един свършено друг начин. След като Луната се отдели от Земята, стана и нещо друго. По отношение на онова, което представляваше Луната, Земята сега изглеждаше като обедняла. И от тогава насам, за своето пластично изграждане, човекът можеше да разчитане на съвместните Земни и Лунни сили, а само на Земните сили.

Освен това всичко, което действуваше върху човека, докато Луната беше все още включена в небесното тяло на Земята, действуваше, така да се каже „от вътре“, а след като Луната се отдели от Земята, то започна да действуваше върху „човека“ „от вън“ /рис.3/

Така че ние можем да обобщим: в онези далечни епохи от планетарното развитие на Земята, силите на Луната действуваха преди всичко върху крайниците, върху ходилата и нозете; те проникваха в човешкия организъм отдолу нагоре. На този етап обаче, Лунните сили имаха съвсем друга задача по отношение на човека.

И как се проявяваше задачата на Лунните сили?

Тази задача беше свързана с обстоятелството, че още преди земната си инкарнация, човекът имаше съвсем определени изживявания от своето

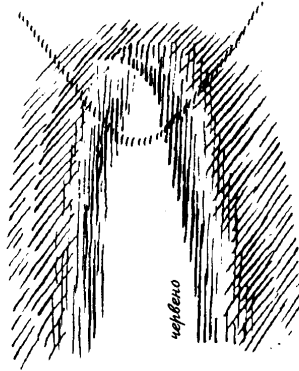

/рис.3/

космическо съществуване. След като минаваше през изпитанията, очакващи го между смъртта и новото раждане, след като позволите този израз привършваше сметките си с духовния свят, той се отправяше към Земята, за да се свърже с материалните субстанции, които му се предоставяха от страна на родителската двойка. Обаче преди да е осъществил чрез своя Аз и своето астрално тяло свързването си със физическото тяло, човекът трябваше да се облече с едно етерно тяло и това етерно тяло той вземаше от Космоса.

След като Луната се отдели от Земята, този процес се измени основно. В епохата преди отделянето на Луната, когато привършваше живота си между смъртта и новото раждане, и все повече и повече се приближаваше към Земята, човекът се нуждаеше от определени сили, с чиято помощ да организира космическия етер, разпръснат из цялата Вселена; да го организира около себе си, около своя Аз и своето астрално тяло, така че да му придаде устойчивата форма на едно собствено етерно тяло. Малко преди започването на своето земно съществуване, човекът получаваше тези сили от Луната, включена все още в небесното тяло на Земята. След отделянето на Луната, човекът също получава тези сили, които са му необходими, за да организира своето етерно тяло, но ги получава по един съвсем друг начин. Той ги получава от горе, от Луната, която се е отделила от Земята. Така че сега, непосредствено преди влизането си в земна инкарнация, за да организира своето етерно тяло, човек трябва да апелира към онова, което лежи в Лунните сили, с други думи да апелира към Космоса.

Това етерно тяло трябваше да бъде изградено по такъв начин, че да притежава една външна и една вътрешна страна. Нека да си представим нещата схематично. /рис.4/

Това етерно тяло има една външна и една вътрешна страна. Ние можем да си представим още, че човек изгражда това етерно тяло откъм външната и откъм вътрешната му страна.

Когато човек изгражда външната страна на етерното тяло, той се нуждае от силите на светлината, тъй като наред с другите субстанции, етерното тяло се формира преди всичко от светлината на Космоса. Обаче за тази цел Слънчевата светлина е неупотребима. Тя не може да даде на човека онези сили, от които той се нуждае, за да изгради своето етерно тяло. За тази цел е необходима Лунната светлина, т.е. отразената от Луната и в същото време значително изменена Слънчева светлина. Затова пък цялата светлина, която ни изпраща Луната, цялата светлина, която се разлива от Луната в пространите на Космоса, съдържа в себе си определени сили, и те са решаващите сили, за да може човекът при слизането си към Земята да изгради външната страна на своето етерно тяло.

Обратно: С духовното излъчване на Луната което съвпада с Новолунието в Космоса нахлуват такива сили, от каквито човек се нуждае, за да изгради вътрешната страна на своето етерно тяло.

Така че способността на човека да изгражда външната и вътрешната страна на своето етерно тяло, зависи именно от този ритъм между светлия диск на Пълнолунието и потъващия в мрака сърп на Новолунието.

Лунните сили непрекъснато работят за човека и това се дължи на обстоятелството, че в действителност Луната съвсем не е мъртво физическо тяло, както бълнува днешната астрономия, а е пронизано отвсякъде с духовни сили; самата Луна както вече споменахме приюгтява невъобразимо голямо войнство от духовни Същества.

Досега, в различни лекции, многократно съм подчертавал, че когато Луната се отдели от Земята, в Космоса премина не само физическа материя. В Космоса преминаха и онези древни Същества, които обитаваха Земята, макар и да не притежаваха свое физическо тяло. С известно право можем да ги наречем „първо учителите“ на човечеството. Там, в Космоса,

те основаха един вид Лунна колония. И ако в небесното тяло на Луната разграничаваме нейната физическо-етерна част от нейната духовно-душевна част, за тази последната трябва да заявим, че тя далеч не представляваше нещо единно, а беше по-скоро като един конгломерат от духовни Същества.

Целият духовен живот на Луната зависеше от начина, по който духовните Същества, намиращи се в нея наблюдаваха панорамата на Всемира, на Космоса. И ако ми позволите едно образно сравнение естествено това е само едно сравнение аз бих казал: онези духовни Същества отправяха своя взор преди всичко към това, което беше важно и ново за тях, т.е. те отправяха взор към подвижните звезди на нашата планетарна система. И всичко, което ставаше на Луната както впрочем и правилната употреба на Лунните сили от страна на човека, т.е. правилното изграждане на неговото етерно тяло всичко това зависеше от резултатите на наблюдението, което осъществяваха тези Лунни Същества, вирайки се в подвижните звезди на нашата планетарна система: Меркурий, Слънце и т.н.

Цялото това знание беше добре известно в древните Мистерии. В много от тях посветените наистина знаеха: констелациите и подвижните съотношения в планетарната система, която принадлежи на нашата Земя, зависят от Луната, от духовните Същества, които живеят там, от техния „наблюдателен пункт“. Този факт намери отражение и в нещо друго: именно Луната беше схващана като определящата точка в планетарните взаимни връзки и отношения, от които пък зависеше и изграждането на човешкото етерно тяло. С други думи, човечеството все пак разбра, че Лунните сили не са статични, а взаимодействуват по определен начин със силите на другите подвижни звезди. И всичко това е записано в дните на седмицата.

Луна (Mond) = ден на Луната, понеделник /Montag/

а вече с оглед констелациите и „наблюдението“ на Луната

спрямо Марс = ден на Марс, вторник /Mardi/

спрямо Меркурий = ден на Меркурий, сряда /Mercredi/

спрямо Юпитер = ден на Юпитер, четвъртък (немският Донар) /Donnerstag/

спрямо Венера = ден на Венера, петък (немската Фрайя) /Freitag/

спрямо Сатурн = ден на Сатурн, събота /Saturday/

спрямо Слънцето /немски: Sonne/,

чиито преки сили не се ползват от човека за изграждане на неговото етерно тяло; в действие влизат само отразените от Луната Слънчеви сили

= ден на Слънцето, неделя /Sontag/

По този начин дори самото разпределение на времето както в планетарната система, така и в съзнанието на хората се определяше от Луната, от „наблюдателния пункт“ на Лунните Същества. И

ръководителите на древните Мистерии можеха да се обърнат към човека и да му кажат: „Ти, човече, припомни си, че преди да слезеш на Земята, се нуждаеше от силите на Луната и че тези сили се образуваха на Луната според начина, по който Лунните Същества поглеждаха към другите планети на нашата планетарна система. Но това, което Луната има от вторника, срядата, четвъртъка, петъка и т.н. нему ти дължиш особената конфигурация, която твоето етерно тяло може да приеме непосредствено преди началото на новия ти земен живот“.

Така, от една страна имаме ритмичния ход на Луната в нейния растящ и чезнещ светъл диск около нашата Земя, а от друга страна цялата планетарна система, така да се каже, „регистрирана“ в съзнанието на човека: Да, Мистерииите пазеха дълбокото знание за тези неща и можеха да потвърдят: Ето, само поради това, че Лунните Същества могат да погледнат към Марс, човекът получава в своето етерно тяло способността да говори; само поради това, че Лунните Същества могат да погледнат към Меркурий човек успява да вложи в своето етерно тяло способността за движение.

Ако пък човек иска сам да говори с тези Лунни тайни, той може да го направи под една съвсем друга форма: Тогава от езика ще трябва да израсне евритмията. Евритмията наистина израства от езика, и то след като към неговите тайни се подходи приблизително по следния начин: ето, сега Лунните Същества вече са отправили взор към Марс и техните наблюдения са готови, но по-нататък ще трябва да се проследи как тези наблюдения се изменят след като Лунните Същества са отклонили своя взор към Меркурий. Говорната способност на човека се превръща в евритмична способност, едва след като Марсовите опитности на Лунните Същества се трансформират в Меркуриеви опитности. Този е космическият смисъл на нещата.

А това, което пронизва човека като способност за мъдри мисли, което го пронизва като мъдрост, той получава чрез опитностите на Лунните Същества спрямо Юпитер.

И ако по-нататък: всичко, което пронизва човешката душа като сили на любовта и красотата, него той получава чрез опитностите на Лунните Същества спрямо Венера.

Всичко, което Лунните Същества ще узнаят от наблюдението върху Сатурн, то ще даде в пределите на етерното тяло вътрешната душевна топлина на човека. А онова, което трябва да се държи настрана, което трябва образно казано да се отблъсне, за да не се смути изграждането на етерното тяло непосредствено преди поредната инкарнация на човека, то води своето начало от Слънцето. От Слънцето, или от погледа към Слънцето, води началото си всичко, от което човекът трябва да бъде

защитен, за да се превърне чрез изграждането на етерното тяло в едно самостоятелно и цялостно същество. Да, той наистина има нужда от тези закрилящи сили...

Ето как на времето човек изучаваше процесите, които се разиграваха на Луната. Той се учеше как трябва да изработи и формира етерното тяло непосредствено преди слизането си от Космоса в земното човешко тяло. Всички тези неща имат пряко отношение към тайната на Луната.

Да, всички тези неща днес могат да бъдат само художествено пресъздадени и разказани. Но в повечето от древните Мистериите не бяха просто разказвани, а дълбоко и правилно изживявани. И това, което днес мога да напиша на дъската:

понеделник :

вторник : *говор*

сряда : *движение*

четвъртък : *мъдрост*

петък : *любов, красота*

събота : *вътрешна душевна топлина*

неделя : *закрилящи сили*

тогава то беше дълбоко и правилно изживявано.

С помощта на мистерииното Посвещение за което вчера говорих пред Вас човекът можеше да излиза „вън“ от себе си, като за това бе необходимо да преодолява сетивните функции на своите очи, уши и т.н.; човек можеше да се освободи от физическото тяло и да живее само в етерното тяло. Ако обаче човек живееше в етерното тяло, той живееше в целия Космос. И тогава той изживяваше говора не като продукт на ларинкса, а го изживяваше като Миров говор, пораждан от силите на Марс. Човекът се движеше не просто като местеше ходилата и нозете си, а според законите по които Меркурий управляваше всяко движение в Космоса. Човекът не се впускаше в мъчителни усилия, за да спечели някаква мъдрост, която впрочем в материалистическата епоха е само едно безумие, а непосредствено се потапяше в мъдростта на Юпитер; обаче той можеше да се потопи в мъдростта на Юпитер, единствено чрез това, че можеше да се съедини с Лунните Същества, които наблюдаваха този Юпитер. И ако човек постигаше точно това Посвещение, за което говорим, той се оказваше изцяло поставен в стихията на Лунната светлина. Той беше като че ли из оставен от Земята, а продължаваше да живее като едно същество, потопено в Лунната светлина, но в една особена, конфигурирана Лунна светлина; в Лунната светлина, която беше модифицирана според това, което живееше на другите планети от нашата планетарна система. Духовното наблюдение, до което човек израстваше в Мистериите, го изправяше пред една жива и залята от светлина Луна, а не пред нещо

GA_233a Великденският празник // Copyright издателство Даскалов 35

символично и абстрактно. Чрез Посвещението човек стигаше до едно ясно и конкретно съзнание за Лунните Същества, както например днес той може ясно и конкретно да си представи една разходка до Базел и обратно.

Тогава човекът знаеше, че за определено време трябва да се раздели със своето физическо тяло, и да проникне с духовно-душевните си сили в светлинната сфера на Луната, да осигури едно светлинно тяло около себе си, и тъй като в този момент беше съединен с Лунните Същества да отправи поглед навън в просторите на планетарния свят, за да наблюдава какво точно се открива от този планетарен свят.

И какво можеше да наблюдава в този случай? Преди всичко, можеше да се наблюдава наред с много други неща, но това беше най-съществено как от Слънцето идват такива сили, които не трябва да се допускат до изграждането на човешкото етерно тяло. Слънцето се проявяваше като нещо, което може да разпадне, да разруши етерното тяло. Етерните тела имаха нужда не от силите на Слънцето, а от силите на по-горните съставни части на човешкото същество от силите на Азът и на астралното тяло. Съвсем ясно беше: за етерното тяло човекът трябва да се обръща не към Слънцето, а към планетите. Към Слънцето той трябва да се обръща за астралното тяло и за Азът. Цялата вътрешна сила на Азът зависи от Слънцето. Това беше второто, до което достигнаха посветените в тайните на Луната: Етерното тяло принадлежи към планетарната система; астралното тяло и Азът вземат своите сили от Слънцето. Този род Посвещение позволяваше на човека да знае, че той може да се обръща към Слънцето едва чрез Лунния преход, едва чрез Лунното съществуване на своето собствено същество. Човекът знаеше: „Слънцето изпраща светлината си към Луната, защото то не трябва да я предаде непосредствено на мен. После обаче светлината на Луната влиза в съюз с планетарните сили. И едва с тяхна помощ аз мога да изградя моето етерно тяло“.

Всеки от посветените беше наясно с тази тайна. Той знаеше до каква степен носи в себе си силата на духовното Слънце. Той виждаше това, той ясно съзнаваше до каква степен носи в себе си силата на духовното Слънце. И точно тази беше степенята на Посвещение, според която човек се превръщаше в един носител на Христос, с други думи в един носител на Слънчевото Същество, не в един пасивен сателит на Слънцето, а в един носител на духовното Слънце; както и самата Луна по време на Пълнолуние е носителка на Слънчевата светлина, така и човекът се превръща в носител на Христос, в Христофорус. Цялото това Посвещение беше едно съвсем реално изживяване.

И сега, представете си само това реално изживяване, чрез което ако мога така да се изразя човек отлиташе от Земята и като посветен земен човек се

издигаше до първичната си светлинна същност, до това по-ранно, съкровено и човешко изживяване на Великденя, представете си всичко това като преобразено в един космически празник. В следващите епохи хората вече не знаеха нищо за тази способност на човека: че той действително може да напусне пределите на земния свят и съединявайки се с Лунното естество да отправи поглед към Слънцето. Но известен спомен за това трябваше да бъде запазен. Тъкмо този спомен залегна в основите на Великденския празник.

Защото цялата тази опитност на човека изобщо не премина в по-късното материалистично съзнание, тя се превърна само в една абстрактна представа. Човекът не можеше вече да се вглежда в себе си и да казва: Ето, сега аз съм в състояние да се присъединя към Лунната светлина... той можеше само да поглежда към външната Луна, към Пълнолунието. И тогава, гледайки към Пълнолунието, той казваше: Всъщност не аз, а самата Земя се стреми да ме тласне към едно по-нататъшно развитие на душата.

И кога този неин стремеж е най-силно подчертан? В началото на пролетта!, тогава когато силите, вложени чрез семената и растенията вътре в Земята, се пробуждаха, за да напуснат Земята повърхност. Там, в Земята кора, семената се превръщаха в растения, но те не спираха тук и се отправяха към просторите на Космоса.

В древните Мистерии често прибегваха до този образ: човекът най-лесно може да се издигне в Посвещението, свързано с Луна-Слънце, и да се превърне в Христофорус, точно сега, когато вътрешните сили на Земята чрез стъблата и листата на растенията се издигат и поемат към Космоса; защото тогава, така да се каже, човекът просто плува в подемащите се към Луната Земята сили. Обаче той трябва да стигне до светлината на Луната.

Всичко това премина в спомените на човека, но стана абстрактно... Обаче той трябва да стигне до светлината на Луната... Макар и несъзнателно, без никакво ясно вникване в това забравено човешко изживяване, хората усещаха: ето, сега, не самия човек, но все пак „нещо“ се издига към пълната Луна, към първо то Пълнолуние след началото на пролетта. И какво може да стори сега това Пълнолуние? То може да съзерцава и възприема Слънцето, с други думи, то съзерцава и възприема първия ден, посветен на Слънцето, първата неделя, която идва след пролетното Пълнолуние. Точно както по-рано от „наблюдателния пункт“ на Луната Христофорус съзерцаваше Слънчевото Същество, така и сега Луната съзерцава Слънцето, т.е. неговото символизиране в неделния ден.

И ето, че се задава началото на пролетта, 21 март: Силите на Земята изближават и се устремяват към Космоса. Сега трябва да се, изчака истинския наблюдател, Пълнолунието.

21 март: Пълнолуние: Неделя

И какво наблюдава той? Слънцето! И следващата неделя, която идва, е винаги Великденската неделя, Великдена.

Разбира се, днес всичко е превърнато само в едно абстрактно датиране на Великденския празник. Но в миналите епохи и техните Мистерии, много от окултните кандидати имаха това изживяване в неговата първична и космическа цялост.

Да, така стоят нещата с този Великденски празник. И днешният наш пролетен Великден представлява всъщност един процес от Мистерииите, който се ширеше едва ли не навсякъде по времето на пролетния сезон; и все пак това е един друг мистериен процес, а не онзи, за който стана дума завчера.

Завчера аз говорих за такъв процес от Мистерииите, който водеше човека да там, че да разбира събитието на смъртта. Аз казах: човекът беше довеждан до изживяването на смъртта най-вече благодарение на онази мисъл за възкресението, която включваше в себе си и есенният празник на Адонис; благодарение на онази мисъл, която му откриваше възкресението в духовния свят след изтичането на трите дни. А защо този процес на духовно възкресение принадлежеше към есента, аз обясних още тогава.

Процесът който описвам днес е съвсем друг. Той беше осъществяван в друг вид Мистерии под формата на Лунно и Слънчево Посвещение. Този процес изправяше човека пред самото начало на живота.

Така че, ако можем да надникнем в отдавна преминалите исторически епохи, ще установим, как определени Мистерии представяха сливането на човека от пред-Земното му съществуване в поредната земна инкарнация като потъване във физическия свят, докато друг вид Мистерии, а именно есенните Мистерии представяха същия процес като едно издигане нагоре в духовния свят.

Обаче в следващите епохи тази жива връзка между човека и Космоса угасна, и в нейния неудържим залез се стигна просто до сливането между асцендентните есенни и десцендентните пролетни Мистерии.

След като в хода на човешкото развитие се намеси и материализмът, в тези области настъпи безредие и хаос; материалистичният светоглед пораждаше не просто едни или други неправилни възгледи, а направо вкара човечеството в пълно объркване, в пълна безпомощност и то там, където преди цареше един свещен ред. По силата на този свещен ред, с настъпването на есента хората започваха един велик космически празник. Този празник те имаха от Мистерииите, чиито ръководители казваха: Сега цялата природа увяхва и умира; така умира и човекът, гледан от към неговата физическа страна. Обаче доколкото човек отправя своя поглед към природния свят, там той открива само преходното, но в човека живее и нещо вечно. То, диханието на вечността в човека, проличава едва след

смъртта като възкресение в духовния свят. От друга страна, Мистериите на пролетта бяха тези, които даваха на човека твърдата увереност: Духът винаги ще преодолява и надмогва природата, тъй като Духът действа от Космоса, а физически-етерният свят намира и блика от Земята само защото е проникнат от силите на Духа.

Но чрез всичко това хората трябваше да си спомнят не как умирайки те се отправят към Духа, а как се раждат от Духа, как слизат от Духа. И човекът трябваше да си спомни за своето слизание във физическия свят, точно тогава когато външната природа се готвеше за своя пролетен скок. А когато през външния природен свят минаваше предсмъртната есенна тръпка, т.е. годишният залез на прекрасния природен свят, човекът трябваше да си спомни своя полет, своето възкресение в сферите на Духа.

Тези неща изглеждаха различно и бяха устроени според съответните географски и етнически области. В миналите епохи действително имаше народи, които бяха предимно „есенни“ и народи, които бяха предимно „пролетни“. За есенните народи присъщи бяха Мистериите на Адонис, за пролетните народи, присъщи бяха по-друг вид Мистерии, отнасящи се към това, което описах днес.

И само такива хора, които бяха изпълнени с копнеж към познанието, за които с право се разказваше, че както Питагор странствуват от един мистериен храм към друг мистериен храм, от една област към друг област, от една Мистерия към друга Мистерия, само те стигаха до цялостното човешко изживяване, до тоталността на човешкото изживяване. Те действително бяха в постоянно движение, от един мистериен храм, където се почитаха есенните тайни, Слънчевите тайни, към друг мистериен храм, където те можеха да съзерцават пролетните тайни, тайните на Луната. Затова и за древните посветени се разказва, че те странствуват от една Мистерия към друга Мистерия. По един тайнствен начин тези посветени изживяваха годината вътре в душите си, те изживяваха годината в нейните естествени празници. Един древен посветен би могъл да каже: Пристигна ли тук, където цари култа към Адонис, аз мога да съзерцавам мировата есен, както и сиянието на духовното Слънце в започващата зима зимна нощ. Отзовеше ли се в друг мистериен център, където зачитаха пролетните Мистерии, същия посветен би могъл да допълни: А сега аз съзерцавам тайните на Луната. И то по този начин той се научаваше да прониква във всичко, което е свързано с истинското значение на годината.

Вие разбирате, че нашият Великденски празник всъщност е обременен с нещо, което му тежи и пречи. Всъщност нашият Великденски празник би трябвало да бъде един празник на „полагането в гроба“ и този празник на полагането в гроба би трябвало да се чествува през пролетта, защото като такъв сериозен празник по отношение на човешката духовност той беше

призван да служи като сигнал и предизвестие за работа, от каквато първичния човек винаги се е нуждаел в разгара на лятото. Така че, Великденският празник беше един напомнящ празник. Той трябваше да напомня за необходимостта от работа в разгара на лятото. А празникът на есенното възкресение беше духовният свят на един празник, в който човекът отново се оттегляше от лятната работа, от летния труд. Обаче щом се оттегляше от летния труд, той беше длъжен да изживее в душата си това, което беше най-важно от всичко: а именно, да осъзнае своята вечна същност, която под формата на възкресение в духовния свят му се откриваше едва след смъртта.

И така, ако направим стъпката от земните тайни към космическите тайни, от земното познание към космическото познание, ние можем да вникнем също и във вътрешната структура на годишния цикъл, който определя реда и съотношенията в нашите празници. Обаче голяма част от първоначалното съдържание, вложено и закодирано в тези годишни празници, е вече напълно изгубена.

Утре, придържайки се още по-близо към определени принципи от Мистериите, ще се опитам доколкото мога да се задълбоча по-нататък в нашата тема, която днес разгледах откъм небесните съотношения на Слънцето, Луната и останалите планети.

ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ

Дорнах, 22 април, 1924

Ние видяхме как от Мистериите израстват такива сили, които в съзнанието на хората осъществяват определена връзка с космическия свят и как тази връзка може да намери своя израз в хода на годишните празници. Изтъкнахме и обстоятелството, че Великденският празник също води началото си от принципа на Посвещението. Сигурен съм, че постепенно Вие сами ще се убедите в огромната роля, която Мистериите изиграха в цялостното развитие на човечеството.

Нещата с тези Мистерии бяха така устроени, че всичко, което духовно проникваше в света и тласкаше напред развитието на човечеството, идваше от Мистериите. И ако бихме искали да си послужим с един днешен израз, ние можем да заявим: Мистериите се намесваха извънредно високо и компетентно в духовното ръководство на цялото човечество.

Но ето че от един определен момент нататък, човечеството се видя изправено пред задачата да развие свободата. А за да развие свободата то трябваше известно време да живее без духовното ръководство, без духовното настоятелство на Мистериите; за известно време хората трябваше да останат извън тяхната компетентна намеса, хората трябваше да бъдат, така да се каже, оставени на самите себе си.

Разбира се, далеч не може да се твърди, че днес е дошло вече времето, когато хората са извоювали своята истинска вътрешна свобода, и че са подготвени за това, което идва след епохата на свободата. Разбира се, такива неща не могат да се твърдят. Обаче винаги се намират достатъчно много хора, които са минали през своите инкарнации без да бъдат облъхнати от Мистериите с онази сила, с която са били облъхвани в поминалите епохи. Макар и семената на тези далечни посвещения да не са покълнали, те се намират в човека. Те са заровени на сигурно място в човешката душа. Междувременно идва една епоха, която е много по-духовна и през нея хората не са длъжни да разгърнат такива качества на душата, които все още дремят в тяхното смъртно и слабо съзнание. Но преди всичко от гледна точка на свободата необходимо е да проявим дълбоко уважение, да изпитаме истински трепет и страхопочитание към бъдещите срещи с Духа, до които може да ни издигне новото Посвещение. Защото без уважение, без трепет и страхопочитание, не е възможно никакво истинско познание, не е възможен никакъв духовен живот. И ние се вживяваме истински в нашите празници, само ако те ни помагат да приемем в душата си поне малко от този трепет, от това страхопочитание пред Духа; само ако се научим по възможно най-интимния начин да вникваме в историческите събития като в проявления на Духа. А засега нещата са така устроени, че в хода на повтарящите се земни животи, хората постоянно слизат в една или друга инкарнация. По този начин от миналите епохи те донасят своите предишни изживявания в следващите епохи. Така хората се явяват като най-важното звено в еволюцията на човечеството. Обаче независимо от характера на дадена епоха, човекът съществува в определено обкръжение. И в този смисъл, най-същественото обкръжение в поредицата на неговите инкарнации, неговата същинска жизнена среда това бяха Мистериите. Най-решителната крачка в еволюцията на човечеството е не друга, а тъкмо пренасянето на онези изживявания, които хората имаха в Мистериите било то в нови и съответстващи на развитието Мистерии, било то направо в познанието.

Впрочем днес цялото това „пренасяне“ трябва да става по някакъв начин именно в познанието, защото същинските Мистерии са вече неподходящи за съвременните условия на живот.

А сега идва ред на нещо съвсем друго и ние трябва да го формулираме съвсем точно: ако онзи импулс, който се породил през коледните ни сбирки тук, в Гьотеанума, намери благодатна почва в средите на Антропософското Общество, тогава Антропософското Общество напредвайки все повече и повече в духовно-научното познание ще съумее да се превърне в здравата и надеждна основа на новите общочовешки Мистерии. И тяхното понататъшно развитие ще легне като съзнателна грижа върху цялото

Антропософско Общество. И сега това Антропософско Общество има пред себе си едно събитие, което в хода на живота ще може да се използва така, както някога беше използвано друго подобно събитие: Пожарът на храма в Ефес. Тогава, както и сега, в основата на всичко лежеше една голяма несправедливост. Обаче на различни нива нещата изглеждат различно, и това, което на едно ниво представлява ужасяваща несправедливост, на друго ниво, в условията на човешката свобода ще може да се оползотвори в един най-висш смисъл, защото тъкмо такива чудовищни събития тласкат човечеството към най-смелите му и решителни стъпки.

Както вече споменах, до подобни неща трябва да се приближаваме с най-голяма нежност, с най-интимно и дълбоко разбиране. Ние неизбежно трябва да отправим поглед към Мистериите, където се поддържаше духовния огън на човешкия род. Вчера загатнах, че датирането и структурата на ежегодния Великденски празник се определят от констелацията на Слънцето и Луната. Загатнах още и за „наблюденията“, за съзерцанията, които съществуват на Луната и които са отправени към другите планети. И според резултатите от тези наблюдения, слизайки от Космоса в поредната земна инкарнация, човекът си изгражда своето етерно тяло.

Ако искаме да стигнем до правилния възглед, който обяснява решаващото значение на Лунните сили, на Лунните „наблюдения“ или дори ако разрешите този израз на духовната Лунна „обсерватория“ за изграждането на човешкото етерно тяло, ние трябва да отправим поглед към Космоса, където тези сили са записани и където те съществуват като един обективен факт. И точно тук ние трябва да апелираме към съучастието на човека, което в различните епохи извира с различна сила от неговата душа.

Всъщност това човешко съучастие в слизането от Космоса към поредната земна инкарнация и по-специално в неговия последен етап: Изграждането на етерното тяло никога не е било толкова интимно и дълбоко, отколкото в Мистериите на Ефес.

В тези Мистерии на Ефес цялата служба се поемаше от богинята на Ефес, която за външният, екзотеричен свят беше известна като Артемида. И всичките и усилия бяха насочени към това, човекът да усети и съживее духовното изграждане на своето етерно тяло от необятния космически етер. Когато последователи те на ефеските Мистерии се приближаваха до изображението на богинята, те имаха едно странно усещане, което постепенно нарастваше до слухово възприятие, сякаш чуваха самия глас на Артемида: „С каква радост посрещам аз всички младенчески и плодоносни сили от необятния космически етер“. Това беше едно извънредно дълбоко

впечатление, което черпейки ентузиазъм от опияняващата радост на Артемида се пренасяше върху всичко, което напират, расте и цъфти в необятните сфери на космическия етер. И от духовната атмосфера на ефеското светилище се излъчваше един вълшебен полъх, който беше дълбоко родствен с растежните сили на необятния космически етер.

Тези Мистерии бяха така устроени, че човек ясно усещаше: никъде другаде, освен в Ефес, аз не мога да изживея по такъв дълбок начин бликащата енергия на растителния свят, която впрочем е бликащата и устремена към Космоса енергия на Земята.

И тъкмо в тези ефески Мистерии, на окултните кандидати се даваше едно учение, което с най-голяма яснота им откриваше онези тайни на Луната, за които стана дума вчера.

Нещата там изглеждаха така, сякаш всеки имаше своята лична опитност от едно светлинно одеяние, от един светлинен образ; ефеските посветени просто получаваха този свой светлинен образ от Луната. В Ефес съществуваше едно направление, при което нещата изглеждаха примерно по следния начин: Онзи, който следваше това направление, се пренасяше изцяло в преобразената от Луната Слънчева светлина. Пространството около него започваше да ехти и той сякаш чуваше от самото Слънце: И О А.

Той добре знаеше, че това И О А задвижва неговия Аз, неговото астрално тяло. И О = Аз, астрално тяло, а присъединяването на светлинното етерно тяло в звука А = И О А. Сега той чувствуваше как в него вибрира акорда И О А, сега той чувствуваше себе си като Аз, като астрално тяло, като етерно тяло.

А после, като че ли се разнасяше един грохот, и този грохот сякаш идваше от Земята. Човекът беше изтеглен горе в Космоса и от там той чуваше един грохот, един могъщ звук, който се вмъкваше в И О А : „ех“, „в“, Иех Ов А. Така звучаха силите на Земята: „ех“ „в“.

И сега в това Иех Ов А той чувствуваше целия човек. Съгласните звуци му даваха предчувствието за неговото физическо тяло, което той щеше да има едва в земния си живот. Гласните звуци И О А загатваха за Азът, астралното тяло и етерното тяло. За ефеските посветени това дълбоко

изживяване в Их Ов А беше нещо много съществено и оказваше решаващо значение при слизането от духовния свят.

Но в същото време, това изживяване на И О А беше обгърнато от светлина. Да, така изглеждаше тогава човекът: звучащият Аз и звучащото астрално тяло вложени вътре в осеяното от светлина етерно тяло. Звукът беше носен от светлината. Така изглеждаше космическият човек, такъв е той.

И точно поради тази причина той е способен да възприема онова, което се намира навън в Космоса, както с очите си е способен да възприема обкръжаващия го физически свят.

Но щом носеше в себе си това И О А, ефеския ученик се чувствуваше като пренесен в сферата на Луната. И там той вземаше участие в наблюденията от „гледната точка“ на Луната, в наблюденията от духовната Лунна обсерватория.

Тогава човекът беше човек в един общ смисъл; той се превърна в „мъж“ и „жена“ едва след слизането си на Земята. И той все още се чувствуваше като изнесен нагоре в сферата на пред-Земното си съществуване, макар и твърде близо до предстоящата инкарнация. Ефеските ученици изживяваха това обитаване в сферата на Луната по един особено дълбок и затрогващ начин. След това те отнасяха в сърцата и душите си могъщи космически впечатления. И за ефеския ученик тези впечатления биха могли да се предадат със следните думи: Да, всеки ефески посветен беше изпълнен с това незабравимо впечатление и то непрекъснато пулсираше в него:

Ти, Дух, изграждащ световете, обвит от неземна светлина,
от Слънце укрепен във Лунната си мощ,
от Марс дарен с първичния космичен Звук,
от Меркурий с Движение безкрайно,
от Юпитер облъхнат със сияйна Мъдрост
от Венера с всеотдайна Красота.
от Сатурн и духовната му древна топлина
посветен в пространствата и в ставащите времена.

Може дори да се каже, че за всеки от последователите на ефеските Мистерии това състояние изглеждаше така простете ми тривиалния израз сякаш в ушите му гърмяха същите звуци, които са уловени и тук в тези кратки поетични строфи. Защото те чувствуваха ясно: Ето, чак сега разбирам, как чрез силите на моето етерно тяло, аз съм свързан със силите на планетарната система. И съвсем кратко и сбито, това намираше израз в първия стих, отнасящ се до етерното тяло на Всемира, на Космоса:

*Ти, Дух, изграждащ световете, обвит от неземна светлина,
от Слънце укрепен във Лунната си мощ,*

Да, в този случай човек се пробуждаше с ясното себеусещане на едно космическо същество, което е включено в могъществото на Лунната светлина.

от Марс дарен с първичния космичен Звук

Защото звукът от епицентъра на Марс се носеше из Космоса като една съзидателна и творческа стихия. А от Меркурий идваше всичко, което раздвижваше свръхсетивните съставни части на човека, превръщайки го в подвижно човешко същество.

от Меркурий с Движение безкрайно.

От Юпитер също напират могъщи духовни сили:

от Юпитер облъхнат със сияйна Мъдрост

Венера има свое място в космическия танц:

от Венера с всеотдайна Красота.

А най-после идва ред и на Сатурн: той обединява всичко, което човек постига „вътрешно“ и „външно“. Сатурн подготвя човека за неговото сливане на Земята. Сатурн подготвя онзи космически човек, който вече влиза в своето физическо тяло, онзи космически човек, който в своето физическо тяло носи Бога.

от Сатурн и духовната му древна топлина

посветен в пространствата и в ставащите времена.

От всичко, което описвам тук, Вие разбирате: Животът, духовният живот в Ефес представляваше нещо, което беше облъхнато от вътрешна, неземна светлина; нещо, което беше обагрено в най-различни цветове. И в този вътрешен просветлен, разноцветно обагрен живот практически се намираще всичко, което Великденът или мисълта за Великдена, можеше да утвърди като единственото и истинско достойнство на човека в пределите на целия Космос. Вчера споменах за странстващите окултни кандидати, които посещаваха различните Мистерии, за да стигнат до едно цялостно вживяване в мистерииния принцип. И мнозина от тях бяха напълно убедени: Никъде другаде не би могла да се открие такава дълбока и съкровена хармония на сферите, както в Ефес. Тя сякаш извираше от онова усещане за Луната, което залива човека с астралната светлина на света. И тогава те започваха да възприемат Луната като преобразена от Слънцето, като преобразена Слънчева светлина; Луната като едно вълшебно сияние, одухотворено от астралната светлина. Да, всичко това ефеските посветени не можеха да намерят никъде другаде, освен в Ефес, или поне не можеха да го намерят с онова дълбоко упование в художественото обхващане и пресъздаване на света, което цареше в Ефес.

Но след известно време една престъпна или пък безумна ръка причини унищожителен пожар в ефеския храм. Обаче двама от ефеските посветени както споменах през коледните сбирки тук се преродиха отново като

Аристотел и Александър. И тогава тези две индивидуалности успяха да се доближат до онези Мистерии, които в съответната епоха бяха известни като Мистерии на Самотраке.

По този начин едно привидно случайно събитие изигра огромна роля в духовното развитие на света. В нашите среди макар и преди много години аз изтъкнах: докато пожарът поглъщаше храма в Ефес, удари рождения ден на Александър Велики. Докато долу гореше храма, горе станаха решителни и важни събития.

А да знаете само колко тежки бяха съдбите на тези, които принадлежаха към храма, колко тежки бяха съдбите им в хода на вековете! Те помнеха духовната светлина и божествената мъдрост, които озаряваха пространството в храма. Но докато огнените езици поглъщаха храма в Ефес, всичко което беше минало като духовна енергия през този храмов център, всичко то беше предадено и поверено на световния етер. Така че можем да заявим: Оттогава непрекъснатият Великденски празник в Ефес, който пулсираше зад стените на храма беше вписан макар и с едва доловим почерк в цялата космическа катедрала на света, доколкото този свят се крепи на животворните етерни сили.

Така изглеждаха нещата в древните епохи. Огромна част от тяхната мъдрост беше затворена зад храмовите стени. Но в определено време, тя се промъкна извън тях, за да бъде вписана в космическия етер. И стига човек да се издигне до истинската имагинация, тази мъдрост веднага ще блесне пред неговия духовен поглед.

Самата тази имагинация е така да се каже интерпретаторката на звездните тайни. Или иначе казано: в космическия етер е вписано онова, което някога беше храмова тайна, а сега с помощта на имагинацията, тази храмова тайна може да бъде разчетена отново.

Но същите неща могат да бъдат изразени и по друг начин: ето, сега аз се изправам в светлата звездна нощ, вдигам поглед към звездното небе и го оставям да действа върху мен. И стига да съм извисен до тази възможност, аз виждам, че то се преобразява: Формата и движенията на съзвездията, на подвижните звезди всичко се преобразява в един грандиозен космически почерк, в едно космическо послание. И това космическо послание се обръща към човека приблизително по онзи начин, по който вчера Ви говорих за тайната на Луната. Но този космически почерк може да се чете само от човек, който изживява звездите не като механичен феномен, а като съставни букви на вечната космическа азбука.

А сега бих искал да споделя още една подробност за по-нататъшното развитие на нещата. Известно е, че в Мистерии на Самотраке се пазеха т.н. тайни на Кабирия. В епохата на Александър, общо взето, Мистерии започнаха да потъват в упадък. Самотраке беше едно от последните места,

където живееше спомена за древната мъдрост, едно от последните „работни места“ на Мистериите. В този момент, под влияние на Кабирия и нейните Мистерии, за Александър и Аристотел настъпи един проблясък, едно озаряващо спомняне на древната ефеска епоха, през която те двамата бяга минали преди около едно столетие. И за тях отново прозвуча могъщото трезвучие на И О А.

Ти, Дух, изграждащ световете, обвит от неземна светлина,
от Слънце укрепен във Лунната си мощ,

от Марс дарен с първичния космичен Звук,
от Меркурий с Движение безкрайно,

от Юпитер облъхнат със сияйна Мъдрост
от Венера с всеотдайна Красота.

от Сатурн и духовната му древна топлина
посветен в пространствата и в ставащите времена.

Обаче в това озаряващо спомняне, в тази историческа ретроспекция, беше вложена строго определена сила: силата да се изкове нещо ново, нещо съвършено неочаквано. И Вие наистина трябва да разберете, че това ново съдържание, изградено от съвместните усилия на Александър и Аристотел, имаше твърде свое образен характер.

Вземете една поетична или пък друга творба, вземете най-прекрасната от тях, било то на немски език или пък в превод на немски, вземете немския превод на Бхагавад Гита, вземете Гьотевия Фауст, Ифигения или нещо друго, което цените високо, и се замислете над могъщото съдържание, което е побрано в тази творба, например в Гьотевия Фауст. И сега, скъпи мои приятели как стига до Вас това могъщо съдържание, как Ви се предава то? Нека допуснем, че то стига до Вас по същия начин както и при повечето хора. Просто в определено време от живота си, Вие прочитате Фауст. Но какво застава пред Вас на физическия план? Какво виждате на хартията? На хартията няма нищо друго, освен комбинации от а б в г д е и т.н. Могъщото и велико съдържание на Фауст облъхва човека чрез комбинациите от а б в г д е и т.н. И ако Вие познавате азбуката както може да се предполага там на хартията няма да откриете нищо, което да не съвпада с някоя от нейните двадесетина букви.

Но от тези двадесетина букви като по един вълшебен начин на хартията се получава нещо, което Ви дава възможност, ако наистина умеете да четете, да се изправите пред цялото могъщо съдържание на Фауст. И сега

вече никой не Ви спира, можете да решите така или иначе, имате напълно свободен избор. Сега комбинациите от а б в г д могат да се окажат за Вас възбуждащи или досадни; и това всъщност е нещо много абстрактно, възможно най-абстрактно. И все пак, комбинирани по правилния начин, тази абстракция дава истинския Фауст! А как стояха нещата с инспирацията на Аристотел? Те стояха така, сякаш древният звук от Луната се появи отново, сякаш в него Аристотел и Александър си спомниха какво точно означаваше пожара в Ефес и как този пожар изнесе нагоре в космическия етер самата тайна на Ефес. Да, така възникна инспирацията в Аристотел, която му позволи да мотивира по един нов и общочовешки начин посланието на Космоса. Само че космическото послание не е съставено от а б в г д е.

То е съставено според начина, по който те се свързват помежду си, или с други думи според мислите.

Ако на дъската пред Вас напиша определени думи от това космическо послание, те ще изглеждат също така абстрактно като а б в г д:

Битие   Време
Количество   Положение
Качество   Притежание
Отношение   Действие
Пространство   Страдание

Така Вие имате един сбор от понятия. Ако с тези понятия в които най-напред Александър беше въведен от Аристотел ако с тези понятия Вие се научите да правите същото, каквото правите с а б в г д, тогава с помощта на понятията Битие, Количество, Качество, Отношение, Пространство, Време, Положение, Притежание, Действие, Страдание, Вие ще четете в Космоса.

В логиката на преподаването, т.е. в училищната логика, особено с напредването на интелектуалистичната епоха настъпи нещо странно. Представете си само, че едно училище има задължението да учи хората не да четат, а да фабрикуват книги, в които се използват всевъзможните комбинации на а б в г д : аб, ав, аг, и т.н. с други думи, без да използват буквите, за да вникнат в богатия смисъл на света: тогава те биха навлезли в онзи свят, който е типичен за логиката на Аристотел. За всички логици е характерно, че те си служат с определени категории. Те ги научават наизуст, обаче не знаят откъде да започнат. То е все едно, ако един човек научи наизуст а б в г д, но му липсва всякакво умение да продължи нататък. Само четенето и вникването в космическия почерк, само то ни връща към онова елементарно съдържание на Фауст, което имаме под формата на а б в г д. И голяма част от това, което Антропософията някога ще може да доведе до край, се състои в следното: Тя изпълва тези понятия с живот! също както и дълбокото изживяване на Фауст може да се получи

от неговия текст, изграден със съчетанията на а б в г д. Защото всички тайни на физическия и духовен свят се съдържат в тези елементарни понятия като в една чудна космическа азбука.

Виждате ли, в хода на световното развитие и особено след Александър, настъпи нещо, което рязко се различаваше от непосредственото душевно изживяване в Ефес, нещо което продължи и през Средновековието то, нещо скрито, нещо дълбоко езотерично. Смисълът на тези елементарни десет понятия е дълбоко езотеричен. Обаче ние трябва да се научим все по-добре да вникваме и живеем в тези елементарни понятия, да ги изживяваме в душите си, както непосредствено изживяваме а б в г, стига те да са изпълнени с богат и духовен смисъл.

И Вие виждате как в тези десет понятия чиято осветляваща и действена сила тепърва ще трябва да се открие на света как в тях се влива онова, което през хилядолетията представляваше могъщото и инстинктивно откровение на мъдростта. Рано или късно неизбежно ще се стигне до там, че хората отново ще открият космическата мъдрост и невидимата духовна светлина, които сега са като оковани в един гроб. Хората отново ще четат в Космоса; хората на всяка цена ще изживеят възкресението, което лежи скрито в тъмния преход между две духовни епохи. И ние, скъпи мои приятели, сме тук, за да изнесем отново навън всичко, което е скрито от погледа на човека. Ние сме тук, за да възобновим Великдената като едно дълбоко и покъртващо изживяване за цялото човечество. И ако в други случаи сме изтъквали, че Антропософията е едно Коледно изживяване, една опитност, свързана с рождението на Исус от Назарет, сега сме в правото си да заявим: в своето цялостно въздействие Антропософията е едно Великденско изживяване, една опитност за Възкресението, свързано с гроба на Христос Исус. Извънредно важно е, че тъкмо на тези великденски лекции ако ми позволите този израз всички ние ясно усещаме празничното ликуване на основния антропософски стремеж. Днес ние вече сме в състояние да се издигнем до един духовен живот, който се разиграва непосредствено „зад прага“, да се потопим в него и да кажем: О, в далечното минало човечеството беше озарено от онова божествено-духовно откровение, което все още припламваше в Ефес. Но сега всичко това е заровено в гроба! Как да го извадя от там? Защото нима то не е все пак там, нима е невъзможно да бъде отново намерено, там в неговия гроб?

И ето, сега идва едно Същество и ни отговаря, както в подобни случаи е ставало и преди: „Това, което търсите, вече не е тук; но ако вие правилно вникнете в сърцата си, ще го намерите там във вашите сърца“.

Да, Антропософията наистина е стаена в човешките сърца. Необходимо е само те да се отворят по един правилен начин. И тогава ние ще можем да

проследим в напълно ясно съзнание онази мистерийна мъдрост, която в античните-епохи беше овладявана инстинктивно, а не съзнателно.

Да, това са същите неща, скъпи мои приятели, които бих искал да приближа до сърцата Ви през тази великденска седмица. Защото във всяко човешко сърце, което търси Антропософията, може да се разгори един безкраен празник. И това, което гори в този празник на антропософското познание и светоусещане, също се издига нагоре в духовния свят и там то непременно трябва да се свърже с Коледния импулс, извикан за живот също тук, в Дорнах. Защото този импулс не трябва да остане като нещо измислено, като нещо интелектуално, този импулс трябва да се преобрази в един импулс на сърцето; този импулс не трябва да действа като една трезва и суха мозъчна мисъл, този импулс трябва и то не от сантименталност, а с оглед действителната стойност на нещата да бъде тържествен и ведър.

Унищожителният огън, изпепелил храма в Ефес, се издигна нагоре и проникна в световния етер ... за да възпламени от там онези тайни, които после Аристотел прие в своето сърце ... Да, така беше употребен огънят в Ефес ... И всичко това ни задължава нека да го кажем с подобаваща скромност задължава ни да употребим смело и с неуморно духовно усърдие всичко, което пожарът/*4/ в Гьотеанума изнесе горе в етерния свят, всичко, което Антропософията иска и е длъжна да бъде за цялото земно човечество.

Но какво следва от всичко това, скъпи мои приятели? От това следва, че ние се нуждаем от нещастieto, което ни сполетя през миналата новогодишна нощ; ние трябваше да го понесем, за да отправим към етерния свят един нов импулс от Гьотеанума! Защо? Защото ние трябва да сме наясно: Всичко, което преди това беше малко или много една земна задача, което беше замислено и осъществено като земна задача, всичко то е изнесено от огнената стихия горе в етерния свят. Размишлявайки върху последиците от това нещастие, трябва да изтъкнем: Сега вече ние разбираме, че се застъпваме не за една земна задача, не за едно земно дело; ние се застъпваме за едно дело в етерния свят и в този етерен свят властвува Духът. Защото цялото дело на Гьотеанума е дело на космическия етер, където властвува Духът и озарената от Духа мъдрост на света. Това дело е изнесено вече горе и ние трябва да приемем импулсите на Гьотеанума отгоре, от Космоса.

Нека се обънем към това, което искаме да постигнем, нека да го приемем като един образ. Обаче в този образ е скрита дълбока истина. И тази дълбока истина може да се изрази със следните прости думи: След като е приела вече Коледния импулс, Антропософията трябва да се проникне от един езотеричен импулс. И този езотеричен импулс е тук,

само защото всичко, което беше земно, се изнесе горе в космическия етер, излъчи се там с помощта на физическия огън, обаче не като огън, а като астрална светлина ... и сега тя отново хвърля отблясъците си долу, като импулси на Антропософското Движение, стига, разбира се, да сме в състояние да разграничим и приемем тези импулси в хода на нашия живот.

И тогава, след като сме успели да го сторим, навсякъде в Антропософията ние започваме да долавяме една изключително важна и характерна подробност. Тази важна и характерна подробност се състои в антропософското Великденско настроение, в онова антропософско Великденско настроение, което винаги и при всички обстоятелства ни убеждава, че Духът никога не умира, или пък ако минава през смъртта в условията на физическия земен свят, той винаги отново и отново полита към своето възкресение.

И накрая нека наистина да приемем в нашите сърца мисълта за Великденя, трепетното усещане за Велик дена. Защото от тази наша среща, скъпи мои приятели, ние ще отнесем дълбоки и здрави чувства, които ще ни вдъхнат смелост и енергия за нашето дело, независимо от мястото, където ние решим да работим за Антропософията.

Б Е Л Е Ж К И:

*1 По време на лекциите си Рудолф Щайнер често е рисувал върху черна дъска с цветни тебешери.

*2 Още с първите си опити да разшири познанието ни за човешкото същество Антропософията обръща внимание, че всъщност човекът се състои от четири съставни части:

Физическо тяло неживо, веществено, „минерално“

Етерно тяло или „Жизнено тяло“, „растително“

Астрално тяло лежи в основата на сетивната организация и чувствата, „животинско“

Азова организация лежи в основата на индивидуалните, духовни „човешки“ качества

Взаимодействието между тези съставни части в човешкия организъм намира израз именно в неговото функционално-морфологично троично разделяне, включващо:

1. нервно-сетивната система носител на мисленето

2. ритмична система носител на чувствата

3. системата „веществообмен-крайници“ носител на волята.

*3. Антропософското движение има своите първоизточници в духовния свят, а своите проявления тук на Земята.

Антропософското общество е неговата видима структура, включваща Ръководство, представителства и членове, обединени около свободно поетата грижа и отговорност за опазване на онова, което Рудолф Щайнер нарича „антропософски импулс“.

След Коледното Събрание през 1923-1924г. в Дорнах, Швейцария, когато Рудолф Щайнер поема председателския пост, Антропософското Движение и Антропософското Общество стават едно цяло. В България Антропософски Дружества са официално регистрирани по чл.134 от ЗЛС в Стара Загора и София. Тяхната дейност е регламентирана според устава на Антропософското Общество, чието представителство се намира в Дорнах, Швейцария (Allgemeine Antroposophische Gesellschaft, Postfach 134, CH-4143: Dornach). Библиотеките на Антропософските Дружества разполагат с голяма част от събраните съчинения на Рудолф Щайнер (на немски и български), с произведения на видни антропософски автори, както и с антропософска периодика.

*4. Първият Гьотеанум в Дорнах е унищожен от пожар на 31.12.1922 г. Вторият Гьотеанум, изграден по проект на Рудолф Щайнер, е завършен през 1928 г. и се намира на същото място.